Nagyvárad, 1903. IX. évfolyam 204. szám. Vasárnap, szeptember 6.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 „
Házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 „
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzéséről nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVARAD, szept. 5.

A válság tetőpontján.

(—a.) Mióta ez az obstructió jegyében fogamzott esztendő reánk köszöntött, azóta állandóan és szünet nélkül szőnyegen van ugyan a válság, mely rendes rovata lett immár a magyar napi sajtónak, de most igazán elmondhatjuk, hogy tetőpontját érte el a válság.

Egy hónap óta szünetel az országgyülés, pedig együtt vannak a honatyák — válságban van maga a parlamentarizmus, melynek egyik alaptételét döntötte meg az obstructió. A parlamenti kisebbség inditotta meg a küzdelmet, de e kisebbség a nemzet jogait, melyekért a küzdelem folyik, nem a saját programmja alapján követelte, hanem a kiegyezési törvény alapján, a közjogi pártok programmján.

Válságban van a szabadelvü párt, a nagy többséget képező kormánypárt, melyet zavarba hozott és válságba sodort az a szokatlan és tagadhatatlanul pikáns körülmény, hogy az ellenzék a kormánypárt programmjának megvalósitását, a harminczhat év óta megalkotott s általa folyton ostromolt törvény végrehajtását követeli.

Négy hét óta kormány nélkül van a nemzet. A megbukott kormány vezeti ideiglenesen az ország ügyeit s a megbukott miniszterelnök jár a királyi palotába informálni a korona felkent viselőjét.

Ötödik hónapja már, hogy nincsen országgyülési felhatalmazása a kormánynak. Az előbbi két kormánynak volt legalább indemnitási törvényjavaslata. A mostaninak nincsen már ez sem. A néhai Széll-kabinetnek indemnitási javaslata — melyet Khuen-Héderváry is magáévá tett — négy hónapra szólt, május 1-től aug. 31-ig. Most már elmult ez a terminus is. Még csak javaslat sincsen.

Szeptemberben vagyunk, három hét mulva be kellene rukkolniok az ujonczoknak, az önkénytesek azt sem tudják, beiratkozzanak-e az egyetemre, pedig itt a beiratás ideje, októbernek első napján pedig masirozni kellene — — és még csak a sorozás sincsen elrendelve.

Ötödik hónapja ex-lexben van az ország. Az adók szórványosan, rendetlenül folynak, a végrehajtások szünetelnek, az adópénztárak üresen állanak — mi lesz ebből a szerencsétlen országból, ha majd egyszerre tömegesen kezdik a végrehajtók exequálni az elmaradt adót?!

Dél-Magyarországon az őszi nagygyakorlatok folynak. Előkészületeket tettek a legfőbb hadur, a koronás király fogadására, de az apostoli királyban nagyobb a kötelességérzet, az alkotmány tisztelete, mint a harczjátékokban való részvétel iránti kedvtelés, — a királymanőverekre trónjának örökösét küldi, ő maga pedig királyi vendégétől elbucsuzva Budavárába siet tanácsot ülni a meghivott államférfiakkal a válság megoldása felett.

Nagy, égető szükség van rá, mert családja örökös tartományaiban is lobbot vetett a válság tüze. Ezek ugyan csak ugy tesznek, mint a rossz szomszéd, a ki mikor szomszédjának ég a háza, a magáéhoz csőditi kiabálásával a tüzoltókat. Nálunk van baj, de azért ők orditoznak. Harminczhat esztendeje usurpálják jogainkat és mikor most visszakövetelj ük azokat, ők fenyegetőznek, hogy ha megadja nekünk azokat a király, akkor ő náluk még nagyobb baj tör ki.

Mi igy itéljük meg a dolgot, de a királynak az is országa s ő mind a kettőnek uralkodója. Ez még nehezebbé teszi a helyzetet.

Már a hadseregben is jelentkezik a válság következménye, még pedig, a hol nem is számitottak reá — Ausztriában. Triesztben lázonganak a katonák, a subordinátiót megvetve, a legszigorubb büntetésekkel nem törődve a nyilt utczán kiabálják, hogy ők nem szolgálnak e hónapnál tovább s a nép zajos helyesléssel tüntet mellette.

Bécs város közgyülése pedig felszólitja a kormányt, hogy vonja vissza azt a szörnyü rendeletet, a mely továbbra is bent marasztalja a kiszolgált katonákat.

Emellett pedig a Balkánon nyilt háboru folyik. A konzulokat öldösik, a fejedelmeket fenyegetik, a nemzetközi szerződéssel biztositott keleti express-vonatot felrobbantják, egy magyar hajót pedig a tengerbe forditanak. A hatalmak nem nézhetik tovább tétlenül, monarchiánknak is állást kell foglalni, — de ehhez első sorban pénz és katona kell.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Kegyencz.

Irta: **Ulferth József.**

I.

A rendező kétségbeesetten rontott be az igazgató szobájába.

— Igazgató ur kérem. Jöjjön hamar. Pártainé asszony megbolondult. Nem akarja eljátszani a második fölvonást. Istenem micsoda botrány lesz a nézőtéren, ha ezt megtudják! Micsoda botrány. S a jó ember minden további felvilágositás nélkül, nagyokat fujva rohant ismét vissza a szinpadra.

Az igazgató éppen akkor érkezett az akaratos primadonnához, amidőn ez kétségbeejtő egykedvüséggel rázta fejét, a szerencsétlen szerző szivreható könyörgéseire.

— Meggondolta nagysád tettének következményeit? — kérdé most szigoruan az igazgató? Egy premiert minden komolyabb ok nélkül félbeszakitani s botrányt idézni elő a makacsságával?

— Nem ok nélkül teszem — viszonzá a kérdezett. Az imént kaptam egy táviratot s a benne levő hir annyira megviselte idegeimet, hogy képtelen lennék szerepemet, csak elfogadhatóan is — eljátszani.

— A közönség mindenesetre jobb néven venné, ha ön akárhogy is helyt állana, — mint a darab megszakitását. Igazán nem is tudom, hogy . . .

— Sajnálom — szakitotta félbe a primadonna. Nem tudom végigjátszani a szerepemet. Magamat pedig nem fogom föláldozni. Jó éjt urak! s vállára vetvén köpenyét, büszke fejtartással távozott az igazgató s a megdermedt szerző szemei elől.

— Tönkre van téve a darabom — sopánkodott ez utóbbi. Oh, hogy velem kell az ilyesminek megtörténni.

— Most már pedig nincs más hátra, mint beszüntetni az előadást, fakadt ki komoran az igazgató. — Rendező ur, kérem értesitse a közönséget.

Néhány percz mulva föllebbent a vasfüggöny s ott állt a szegény rendező a szinpadon, halálsáppadt arczával. A közönség sorai közt felhangzott a kellemetlen meglepetés moraja.

— Tisztelt közönség! Az igazgatóság nevében kérem a nagyérdemü hallgatóság szives elnézését, amiért Pártai Kornél asszony hirtelen közbejött rosszulléte miatt az előadást nem folytathatjuk. A mára váltott jegyek a holnapi előadásra lesznek érvényesek.

Fülsiketitő tombolás keletkezett ezen kijelentésre. A csendesebb elemek beérték holmi »Abczug«, »Gyalázat« stb efféle kifejezésekkel, de a haragosabbak lábaikkal tomboltak. A vasfüggöny azonnal leeresztődött, de a közönség nagy része egy teljes fél óráig daczolt s nem mozdult helyéről. Csakis a szolgálatot teljesitő rendőrtiszt tapintatos és udvarias modorban előadott kérelmére engedett, s távozott lassan a szinházból.

A botrány előidézőjével pedig, — a daczos primadonnával ezalatt vigan robogott el a vonat.

Iskolai idényre

leány és fiu fehérnemüek bármely intézet előirása szerint, mérték után is.

Továbbá carlsbadi czipők, csizmák, galocsnik, kalapok, sapkák, ingek, gallérok, kézelők, lábravalók, nyakkendők, keztyük, harisnyák, zsebkendők, inggombok, pénztárczák, fésük, kefék, szappanok, esőrenyők, utazó-bőröndök, téli alsó ingek, nadrágok, gamáslik, törülközők, madráczok, szalmazsákok, ágy- és paplanlepedők, gyapju takarók, chiffonok, vásznak, crettonok, barchettek, bélésáruk stb. **feltünő olcsó árak mellett.** 9

Keresztény üzlet!

Telefonszám 76.

FÁBRY TESTVÉREK

nagy áruházában

Nagyvárad, Olaszi, Fő-utcza.

Itt a legfőbb ideje a válság gyökeres megoldásának.

E perczben még nem ismerjük teljesen a korona szándékait a válság megoldási módját illetőleg, de ha valóra válik az, amit a félhivatalosok hirdetnek, tartunk tőle, hogy nem hozza meg az annyira óhajtott békét.

Sajnálatra méltó dolog, hogy annak idejében nem informálták hüen a koronát a magyar válságról.

Négy hónappal ezelőtt — Széll bukása előtt — még elég lett volna az ujonczemelés elejtése. De a katonai körök görcsösen ragaszkodtak hozzá, nem ejtették el az annyi bajt okozott javaslatot. Két-három hét mulva Széll bukása és Tisza István gróf visszautasitása után Khuen-Hédervárynak megengedték már azt is, hogy visszavonja a javaslatot, de már késő volt.

Ha akkor nyomban igérték volna azokat a nemzeti jogokat, amelyeket most akarnak adni az uj kormánynak, lecsendesedett volna a vihar. Most már ez sem elég. Még Lukács László sem mer vele kormányt alakitani, aki az éppen most vett távirati jelentés szerint kérte a királyt, hogy ne adjon neki — ilyen programmal — megbizatást kabinetalakitásra. Ezek után azt hisszük, Hieronymi és Tisza sem mernek vállalkozni reá, és ha esetleg vállalkoznának is — béke alig fakadna vállalkozásuk nyomában.

A válság tetőpontjára ért, ideje, hogy korona és nemzet egymást teljesen megértve lépjenek a kibontakozás utjára.

Héderváry szereplése.

Egy estilap Khuen-Héderváry grófnak a válság idején való szerepléséről oly képet adott, mely telistele van rosszindulattal és valótlanságokkal, ugy, hogy ezekkel a fantasztikus hiresztelésekkel nem is érdemes közelebbről foglalkozni. Csak egyetlen kézzelfogható és nyilvánvaló valótlanságót kell helyreigazitanunk. Azt állitja ugyanis az illető lap, hogy Khuen-Héderváry gróf csütörtökön este Wekerle Sándor, a közigazgatási biróság elnöke előtt ennek kérdésére kijelentette, hogy nem tudja, ki fog holnap ő Felségéhez kihallgatásra meghivatni, holott állitólag erről már tudomása volt. Először is Wekerle Sándor ezt a kérdést nem is intézte a miniszterelnökhöz, azután meg kétségbevonhatatlanul konstatálható, hogy a miniszterelnök csak a tegnapi kihallgatás során nyert tudomást ő Felségének a meghivandó személyiségekre vonatkozó elhatározásáról. Ennek következtében csak a kihallgatás után küldték el a meghivókat is, a melyek közül a Gesztre küldött távirat Tisza István grófot már nem is találta ott, mert ez már előbb saját elhatározásából Budapestre utazott és a kihallgatásra való meghivásról csak utközben nyert tudomást.

A kormányválság.

Tegnap már azt hirdették, hogy ma meg lesz oldva a kormányválság s délben már lesz designált miniszterelnöke az országnak, de ennek daczára a mai nap sem hozta meg a döntést. Illetőleg döntés lett volna, *Lukács* László megkapta volna a megbizatást, de kitért előle. Olyan sovány nemzeti programmal, mint amilyet a *Pester Lloyd* hirdetett, nem mert vállalkozni kormányalakitásra. Ezek után egy nagy lépéssel előbbre lenne a válság ügye, de annál nagyobb a chaosz, melyből a kivezető utat nehezen találja meg a korona.

A válságról ujabb hireink a következők:

A mai kihallgatások.

Budapest, szept. 5.

Ma délelőtt tiz órakor gróf *Tisza* István járt a királynál kihallgatáson és ott mintegy 40 perczig maradt. A királyi várlakból el akart hajtatni a pénzügyminiszteriumba *Lukács* Lászlóhoz, de a honvédelmi miniszterium előtt találkozott gróf *Khuen-Héderváryval*, aki gyalog igyekezett a miniszterelnöki palota felé. Gróf Tisza leszállt a kocsiról és betért az ideiglenes miniszterelnökhöz, akinek elreferálta a kihallgatáson történteket. Csak ezután ment el a pénzügyminiszteriumba, de ott sem maradhatott sokáig, mert *Lukács* Lászlónak el kellett mennie legfelsőbb kihallgatásra.

Lukács már tegnap este azt mondta: »En nagyon beteg vagyok és kérni fogom ő felségét, hogy kiméljen meg engem, miután egyébként sem leszek képes végleges rendet csinálni. Ha a király ezek után is parancsol velem, meg fogok hajolni a legfelsőbb akarat előtt.«

Lukács hü maradt e kijelentéséhez s kérelmére *a király elállott azon szándékától*, hogy őt bizza meg kabinetalakitással.

Ezzel persze halomra dőlnek azok a kombinácziók, amelyeket az esetleges Lukács-kabinet összeállitásához füztek. Volt pedig ilyen elég bőven; nemzetipárti jelöltekkel és azok nélkül.

A programm.

Nem csuda, hogy Lukács nem mert vállalkozni kabinetalakitásra, mert nagyon sovány programmot szabtak eléje. A *Pester Lloyd* tegnapi közlése szerint u. i. ez a programm kevesebbet igért volna, mint amennyit már Széll és Khuen igértek és az egész programm még a Szentiványi-féle pontokat sem érte volna fel. Az utóbbiakból a *békelétszám* fixirozása és a *póttartalék* contingentálása teljesen kimaradt.

A *zászló- és czimerkérdésben* kombinált osztrák és magyar zászlót és czimert akar behozni. A *magyar tisztképzés* előkészitése mindössze abból állana, hogy a magyar tanórákat szaporitják, de az iskolát tovább is a közös hadügyminiszter rendelkezése alatt hagyják.

A *katonai büntető eljárásban* a félnek és védőnek fakultative megengedik a magyar nyelv használatát, de a jegyzőkönyvet németül vezetik és az itéletet németül hirdetik ki a császár nevében. A *magyar tiszteket* fokozatosan hazahozzák. A *közigazgatási* teendőket átutalják a honvédelmi miniszterium hatáskörébe. *Magyar vezényleti nyelvről és eskűről a magyar alkotmányra szó sem volt a programmban.*

Ez persze nagyon sovány programm. Inkább maradjon a fekete-sárga zászló, melyre még rá lehet mondani, hogy az uralkodó zászlaja, mintsem valami uj közösséget, va-

---

II.

A lapok másnap izgatottan tárgyalták az esetet. Valamelyik élelmes ujságiró a nyomába jött, hogy miért szakitotta félbe a primadonna az előadást. Egy nagyon jó barátja próbára akarván tenni szerelmét, táviratozott neki, hogy jöjjön le hozzá Váradra, mert nagyon beteg s ez a távirat birta rá a szinésznőt szerepének az utolsó perczben való lemondására.

A lapok bojkottra hivták fel a közönséget. Az elkeseredés annál nagyobb volt, mert a művésznő távirati uton még három előadást mondott le. Ez már betetőzése volt a dolognak. Valóságos forradalom keletkezett a hálátlan primadonna ellen.

A szerző, midőn tudomására jutott a primadonna értesitése, vigasztalhatatlan lett. Félig őrülten kereste föl az igazgatót.

— Mi lesz most már a darabommal, kérdi tőle kétségbeesetten?

— Le kell vennünk a müsorról, amig egy más alkalmas személylyel betanithatjuk a főszerepet.

— Dehát nincs a játszó személyzet közül senki, akivel elő lehetne adatni a darabot? Hisz az ilyen elhalasztás egyértelmü a biztos bukással.

— Fájdalom, nem segithetek — fakadt ki kissé idegesen az igazgató. En sem jó kedvemből cselekszem igy. A személyzetem közül az egyetlen Csányi Margit az aki el tudná játszani a szerepet, mert az összes próbákon itt volt. Ennek azonban ma délután temetik az édes anyját s igy nem lehet rá számitani.

— Hol lakik Csányi Margit? Kérdé rövid vártatva a szerző, — mintha valami uj eszméje támadt volna.

— Rózsa-utcza 13. szám alatt. De hát mit akar vele?

— Megpróbálom még az egyetlen módot, amit tehetek. Most fél egy! Egy fél óra mulva meghozom a választ, addig sziveskedjék igazgató ur, az elhalasztásra vonatkozó értesitést függőben tartani.

— Kérem! Arra azonban figyelmeztetem, hogy fáradsága meddő lesz. A kisasszony valósággal imádta az édes anyját s nem igen hajlandó a kegyeletet megsérteni.

A fiatal szerző már nem is hallotta ez utóbbi szavakat. Rohant az igazgató által megjelölt utczába.

Midőn azonban kis idő mulva az egyik szegényes földszinti lakás szobájában megtalálta az anyja ravatalánál zokogó leányt, maga is meghökkent. Erezte, hogy ő most a kegyetlenségig ment önzésében. A leány azonban már észrevette őt s csodálkozva tekintett rá.

— Kisasszony — kezdte rémitő zavarában a fiatal ember, én egy nagy kéréssel fordulok kegyedhez.

A leány most még inkább csodálkozott, egy előtte idegen ember ilyetén kijelentésén. A szerző pedig még jobban megzavarodott.

— Ne haragudjon rám, kezdé meg ujból a beszédét, ha talán olyasmit kérnék, amit tulajdonképen lelketlenség kérnem.

— De hát mi az a tárgy? szólitá meg bátoritólag a leány. Ha módomban fog állani, szivesen teljesitem.

— Egyedül ön segithet. On volt a próbákon s igy könnyen eljátszhatná Pártainé szerepét, aki oly rutul cserben hagyott minket, nyögte ki végre a fiatal ember, akinek ar-

Nagymennyiségben megérkeztek
SZŐLŐ SZÁLLITÓ KOSARAK
5 és 10 kilós ürtartalommal.

Az iskola idény beálltával különböző alaku **kötőkosarak, iskolatáskák,** melyek legolcsóbb árakban lesznek árusitva. Továbbá nagy választék **gyermekkocsikban,** utazó kosarakban stb.
Számos megrendelést kérve kiváló tisztelettel
OPPENHEIM F. VILMOS kosáráru kereskedése
401. **Nagyvárad, Fő-utcza, Barts-ház.**

lami egységes monarchikus osztrák-magyar zászlót és czimert eszeljenek ki.

A magyar nyelv fakultativ használata a birásködásban abszolute semmi, mert a legény most is védekezhetik anyanyelvén. A tisztek fokozatos hazahelyezése megint halasztás. Szóval csak formaságokról volt szó, de semmi lényeges eredményről.

Az ó-liberálisoknak e sovány programmját kiegészitette még az a terv, amelyet az ellenzékkel szemben akartak használni. E terv szerint mihelyt az ellenzék kijelentené a harcz folytatását, a kormány indemnitást fog kérni, hogy a Házat azonnal feloszlathassa. Ha meg lesz az indemnitás, jó: ha nem lesz, feloszlatják ex-lexben a Házat és kibocsátanak egy királyi manifesztumot a néphez, melyben mentegetni fogják a törvénytelen lépést.

Ha a designálandó miniszterelnök programmja továbbra is ilyen szük keretek közt marad, akkor bizony bajosan fog vállalkozni bárki is kormányalakitásra. Pedig a vállalkozás még maga nagyon messze van a sikertől.

Mit hoz a holnap? Kiváncsian várja az egész ország.

Fontos városi ügyek.

— A pénzügyi szakbizottság előtt. —

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután egész tömegét tárgyalta a fontos városi kérdéseknek. A tárgyalás folyamán látszott, hogy a bizottság tagjai mindannyian szivükön hordják a város fejlődését. Keresik a módokat az előtoluló nagy kérdések helyes megoldására.

A város gyenge pénzügyi viszonyai azonban sok szép tervnek a megvalósitását ha nem is akadályozzák, de elodázzák jobb időkre, amikor kiheveri a város legalább részben az utóbbi 15 év gyors haladását.

Tegnap is a pénzügyi viszonyok miatt volt kénytelen a pénzügyi szakbizottság több fontos kérdést elhalasztani.

A pénzügyi szakbizottság érdekes üléséről a következőket adjuk:

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután érdekes, a város fejlődésére kiható ügyekben tanácskozott.

Rimler Károly elnökölt; jelen voltak: Komlóssy József, Lukács Ödön tanácsnokok, Ragány János főszámvevő, Gerő Armin rendőrkapitány, Hegedüs Géza főpénztárnok, Kőszeghy József főmérnök, Szüts Dezső aljegyző, továbbá Óváry Sándor, Milibák József, Mihelfy Adolf, dr. Friedländer Samu, Moskovits Miksa, Beczkay Lajos, dr. Kurländer Ede, Balogh Döme.

Elnöklő polgármester előadta, hogy több kiváló fontosságu ügy elintézését tüzték ki a mai tárgyalásra. Ezek előterjesztésére felhivja a pénzügyi tanácsnokot.

A büdösárok rendezése.

Lukács Odön tanácsnok előterjesztette a várad-velenczei u. n. büdösárok rendezésének ügyét. A költségek mintegy 25.000 koronába kerülnek. A kövezetvám emelése folytán előálló többletből lehetne a munkát keresztülvinni.

Ragány János ez időszerint nem talál fedezetet az árok csatornázására, a közköltőt pedig ezért nem emelhetjük.

Dr. *Kurländer* Ede a dolgot sürgősnek tartja.

Mihelfy Adolf is szeretné a kérdést megoldani, de nincs fedezet rá. Elfogadja a főszámvevő javaslatát; vegyék le a kérdést most a napirendről.

Dr. *Friedländer* Samu közegészségi szempontból sürgeti az árok megszüntetését. Igyekszzék a tanács fedezetet találni rá. A miniszter bizonyára engedélyezi a vámdijtételek felemelését, ha kimutatjuk, hogy a befolyó összeget közegészségügyi czélra költjük el. Kapcsolatosan felveti a Pecze szabályozás kérdését. Ez sürgős és fedezet is van rá, amit a környék háztulajdonosai adtak össze. Programmot kér a Pecze szabályozására. A büdösárokra elfogadja Kurländer inditványát.

Rimler Károly rámutat, hogy a Pecze szabályozás kérdése a vármegye kezében van. Eppen most vették tárgyalás alá.

Kőszeghy József sürgősnek tartja a büdösárok csatornázását, mert valóságos mocsár az most. Felveti, hogy a város nagyobb dolgok megvalósitása előtt áll s a közköltő emelése elől kitérni a jövőben nem lehet.

Komlóssy József inditványozza, hogy az általános csatornázás ügyét tüzzék napirendre. Ennek keretében meg lesz oldva a büdösárok rendezése is.

A többség a főszámvevő javaslatát fogadta el s igy a bizottság a kérdés elhalasztását véleményezi.

A bérkocsi állomások.

Az előadó előterjesztette a bérkocsi állomások rendezését; ezen helyek aszfalttal, kutakkal és csatornákkal láttatnának el, 13000 korona költséggel, amelyet folyó számlakölcsönből fedeznének s már az 1904. évre 1000 koronát vennének fel e czélra a költségvetésbe.

Ragány János főszámvevő akként kivánja megoldani a kérdést, hogy a fedezetet a vámdija felemelése által remélt többletbevétel adná.

Mihelfy Adolf és *Kőszeghy* József főmérnök föltétlenül szükségesnek válik a bérkocsi állomások rendezését.

A többség a főszámvevő javaslatát fogadta el, ami az ügy elhalasztását jelenti.

Uj kőpart a városháza mellett.

A főmérnök a városháza mellett levő rozoga Körözs kőpart ujjáépitését javasolja akként, hogy a függélyes partfal által az utcza kiszélesülne. A költség 80,000 korona.

Az előadó tanácsnok az eladásra kerülő városi ingatlanok árából 4% mellett veendő kölcsön utján javasolja a munkálatok fedezését.

Ragány János sürgősebbnek tartja a Főutcza uj burkolását, amelyet az állam is sürget. Egyszer csak majd megvonja a vámszedési jogot a miniszter a Főutcza rossz kövezetéért. Minden más kérdésnek ezért háttérbe kell szorulni.

Dr. *Kurländer* Ede az esetben szavazza meg csak az uj kőpart épitését, ha a jelenlegi állapot veszélylyel fenyegeti az uj városházát.

Kőszeghy József fejtegeti, hogy egy rendkivüli árviz könnyen megbonthatja a partot. Közvetlen veszély az uj városházára most még nincs. Gyökeres javitással is lehetne segiteni, de ezzel az uj part épitése elodáztatnék. A város fejlődése, szépitése kivánja az uj függőleges part kiépitését. Kéri, hogy találjanak módot annak kiépitésére.

Hegedüs Géza, *Mihelfy* Adolf, Beczkay Lajos a kőpart kiépitése mellett, dr. *Friedländer* Samu ellene szóltak.

A bizottság elfogadta a kőpart kiépitését, de a kivitelt 1905-ben javasolja, mikor a közuti alap jelenlegi költségvetése lejár.

Közegészségügyi muzeum.

Dr. *Liebermann* Leo, az orsz. vegyvizsgáló állomás igazgatója javasolta egy közegészségügyi muzeum felállitását. A tiszti orvosok ellátnák és berendeznék a muzeumot a főorvosi hivatalban. A város évenként 300 koronát venne fel költségvetésébe e czélra.

---

czáról leritt az óriási kétségbeesés s igy néma mentsége volt merészségének.

— De hiszen anyámat temetjük ma s igy be kell látnia, hogy kérelmét nem teljesithetem.

— Méltánylom a kisasszony fájdalmát, — felelte szomoruan a szerző s egy perczig sem kételkedtem, hogy ajánlatomat vissza fogja utasitani. Az ember azonban ha veszedelemben van, nem tud beletörődni sorsába s megkapja a szalmaszálat is, habár tudja, hogy az nem segithet rajta. Bocsásson meg, hogy alkalmatlankodtam — s ezzel meghajtván magát távozni készült.

— Megálljon csak kissé. Mondja, mi érdeke van magának abban, hogy az a darab szinrekerüljön?

A fiatal ember egy pillanatig kérdően nézett a leányra.

— Hogyan? Hja persze. El is felejtettem zavaromban magamat bemutatni. Kéri Béla vagyok. A »Félvilág« czimü operette szerencsétlen szerzője. Ez az első munkám s meg kellett érnem azt, amiben a legöregebb szinmüiróknak sem igen volt még részük. Megbukott a darabom, mielőtt szinre került volna. A közönség valósággal dühöng a primadonna szeszélye fölött s boszuját majd kitölti rajta s vele együtt a darabomon is. Ugy-e belátja most a helyzetemet s megbocsát merészségemért?

— Ont tényleg üldözi a balsors — felelt elgondolkozva a leány — s miután hozzám fordult, kötelességemnek tartom segiteni helyzetén. Estére eljátszom azt a szerepet.

— Kisasszony — kiáltá magáról egészen megfeledkezve a szerző, ha tudná . . .

— Hagyjon most magamra uram. Oly rövid ideig leszek csak már együtt anyámmal, s nem akarom még azt a kevés időt is megröviditeni.

A szerző szerényen meghajtá magát s sietett az örömhirrel vissza az igazgatóhoz. Ez fejcsóválva vette tudomásul az eredményt s azonnal intézkedett. Egy fél óra mulva öles plakátok hirdették, hogy a »Félvilág« czimü darab főszerepét Csányi Margit k. a. fogja eljátszani. A szerző azonfelül nem győzött elszaladgálni a sok ismerőséhez, jó barátjaihoz — értesiteni őket váratlan szerencséjéről.

A szinház zsufolásig megtelt. A fiatal szinésznő lassankint egészen belemelegedett szerepébe s észre sem lehetett venni, hogy egyenesen a temetőből jött ide, — a lámpák elé.

A közönség tüntetőleg halmozta el kegyeivel. Majd minden énekét, tánczát megismételtette. A tulboldog szerző pedig egy nagy virágcsokrot adatott fel néki, hálája jeléül.

Csányi Margit a dicsőségtől mámorosan érkezett haza. Midőn megpillantá az üres szobát, egy perczre megborzadt, de aztán rácsett tekintete a virágcsokorra, melyet a szolga az ablak mellé helyezett, s ez a kis valóság, annyi álmatlan éjjel illuzióiból, — kiragadta lelkét a gyászos környezetből. Oly szépeket álmodott szegény ezen az éjszakán, A lábai előtt látta az ő világát, — a közönséget.

III.

— Igazgató ur tehát nem hajlandó szerepemet visszaadni, — ostromolta az önkényes szabadságáról visszatért primadonna a szinház vezetőjét.

Az őszi ujdonságok megérkeztek!
Róth M. utóda
kalap és uri divat üzletébe.

Férfi- és fiu fehérnemüek óriási választékban és méret szerint is a leggyorsabban készittethetők.

Férfi, női és gyermek czipők kizárólag a legjobb készitmény.
Egyedüli raktár a világhirü *Fowues* angol gyártmányu női és férfi keztyükben. 284

Dr. *Kurländer* Ede azt véli, hogy ilyen intézményt az orvosoknak kellene létesiteni. Itt van pl. 50 orvos és az orvos egylet. Evi 300 koronával muzeumot létesiteni — komikus.

Ragány János: csak felszerelésre kell a 300 korona, a tárgyakat az orvosok adnák.

Mihelfy Adolf pártolja a muzeum felállitását.

Dr. *Friedländer* Samu csak Liebermann eszméjének a terjesztését látja a kérdésben. Inditványozza, kérdezzék meg az orvos egyletet, mivel járulnak a muzeumhoz.

Az ügynek az orvos egylethez leendő kiadását javasolja a bizottság.

A Fő-utcza kiburkolása.

A főmérnök javaslatot adott be a Páris-patak hid ujjáépitése és a Fő-utcza kiburkolására.

A bizottság azon javaslatot véleményezi az alternativ javaslatok közül, amely szerint a vasuttól a Páris-patak hidig az uttestet koczka kővel, a járdákat betonból épitenék. A teherforgalom innét kezdve a Sztaroveszky-utczára tereltetnék. A Páris-patak hidtól a Szent László-hidig ugy az uttestet, mint a járdát aszfalttal burkolnák. A Páris-patak hidat kiszélesitenék. A költségek 465,000 koronára rugnak, amelyet 25 évi törlesztéses kölcsönből fedeznék.

A Városliget rendezése.

A Városliget végleges rendezése 48421 koronába kerülne. Fedezetül 5 éven át 9000 koronát illesztenének be évenkint a költségvetésbe s az eladásra kerülő ingatlanokból befolyó összegek kamatait vennék e czélra.

Beczkay Lajos a Rhédey-kert fejlesztését, vagy ezzel együtt a Városligetet rendezését kivánja.

Komlóssy József tanácsnok felvilágositásul megjegyzi, hogy a Városliget rendezésére a város kötelezve van, mert gyermekjátszóhelyül felajánlotta a város a területet.

Az előterjesztést véleményezi a bizottság.

A rendőrfelügyeleti dijak.

A város a fogadók, vendéglők, kávéházakra évi 40 korona felügyeleti dijat hozott be s erről jóváhagyott szabályrendelet intézkedik.

Sok panasz folytán, a rendőrkapitány javasolta, hogy ezen dijak részben leszállittassanak s kiterjesztessenek a korlátlan italmérésekre is; igy az eddigi évi 1600 korona helyett 18000 korona folyna be. Az uj dijazás lenne: fogadók, vendéglők, kávéházak után évi 20—20 korona, kávémérések és korlátlan italmérések után évi 10—10 korona.

A javaslatot véleményezi a bizottság.

A tanitónők fizetése.

A községi polgári fiuiskola tanitóinak évi fizetését 1400 koronáról 1600 koronára emelték. A közs. polgári leányiskola tanitónői szintén kérték ezen 200 korona felemelést. Az iskolaszék költségvetésébe fel is vették e czélra a szükséges 800 korona összeget.

Az előadó javasolta a kérelem teljesitésének véleményezését.

Dr. *Friedländer* Samu ellenzi a kérelem teljesitését. A tanitókról gondoskodik szerinte eléggé az állam.

Ragány János ellenkező véleményben van. Hiba történt, mikor a polgári leányiskola tanerőit mellőzték, ezt kell helyrehozni.

Mihelfy Adolf alkatmatlannak találja az időpontot a fizetésemelésre.

A tanitónők kérelmét nem véleményezi a bizottság.

Este fél 6 órakor ért véget az ülés.

Dr. Hoványi Ferencz †

Nagyvárad társadalmának mély gyásza van. Ismét elköltözött egy férfiu azok közül, akik, sokat fáradtak, buzgólkodtak e város fejlődéséért, haladásáért.

Dr. *Hoványi* Ferencz Nagyvárad város nyugalmazott főorvosa pénteken éjjel 10 órakor elhunyt. Halála a legszélesebb körben, hol tisztelték, becsülték, mély és fájdalmas részvétet keltett.

Dr. *Hoványi* Ferencz mintegy évtizedig vezette Nagyvárad város közegészségügyét, páratlan odaadással, nagy tudással, buzgalommal s azok a messzejövőre kiható alkotások, amelyek egészben vagy részben az ő fáradhatlan munkásságából létesültek s nyertek tápot a tovább fejlődésre, megőrzik nevét az utókor számára s becses példányképül szolgálhatnak a késő nemzedékeknek is.

Mikor Nagyvárad város főorvosi székét elfoglalta, Nagyvárad városnak nagyon rossz hire volt a halálozások statisztikája alapján; körülbelől 3-ik vagy 4-ik helyen állott az országban a legnagyobb halálozások számitásánál. Hoványi kiváló gonddal a helyes statisztika összeállitására törekedett s alig 1—2 év alatt egészen más, sokkal kedvezőbb helyet biztositott a halálozási statisztikában Nagyváradnak.

Sokat utazott külföldön s gazdag tapasztalatai alapján létesitette a *járványkórházat*, amely csakhamar az első lett nemcsak számszerüleg, de helyes felszerelés és berendezés tekintetében is az ország vidéki városai között.

Orök hálára kötelezte Nagyvárad városát azzal az önzetlen buzgalommal, amelylyel a *vizvezeték* létesitését előkészitette.

Legnagyobb érdeme azonban a *gyermekkórház* ügyének felkarolása volt. Hosszu évekig apostoloskodott, hogy minél több és előkelőbb hiveket szerezzen kedvencz eszméjének, amelyen egész lelkével csüggött. Nemcsak ezrekre menő alapitványt tett a gyermekkórház czéljaira, hanem tizezreket gyüjtött másoktól is, hogy Nagyváradon minélőbb terjeszthesse áldását a gyermekkórház.

Néhány évig mint fürdőorvos fáradozott a Szent László-(Püspök)-fürdő fejlesztésén. A kathedrán is hosszu évekig müködött; a r. kath. papnöveldében a közegészségügyet, a kir. kath. jogakadémián pedig a törvényszéki orvostant adta elő nagy ügyszeretettel. Évek hosszu során át volt egyházmegyei szentszéki orvos s s a papnövelde és Szent József intézet orvosa.

Mikor évekkel ezelőtt a lankadatlan munka annyira aláásta egészségét, hogy a város közönségének őszinte sajnálatára megvált a főorvosi széktől s nyugalomba vonult, a törvényhatóság sajnálattal és érdemeinek jegyzőkönyvbe iktatásával fejezte ki elismerését és háláját.

Visszavonultsága és állandó gyengélkedése daczára, halála mély fájdalmat keltett az egész városban. A városi, megyei székházra,

---

— En figyelmeztettem Nagysádot akkor tette esetleges következményeire, felelte hidegen az igazgató. A közönség most fel van háborodva ön ellen s skandalum lenne, ha ebben a darabban fellépne. Meg kell várnunk, mig a felháborodás lecsillapodik.

— De én nem akarom legjobb szerepemet ily könnyen átengedni, — toporzékolt a primadonna. Ha igazgató ur nem enged ma föllépni, ugy azonnal búcsut mondok szinházának. Inkább fizetek vinculumot, de lealázni magam nem hagyom.

— De hát értse meg Nagysád, hogy a kegyed érdekében cselekszem igy. Okvetlen botrány lenne, ha ma fellépne.

— S ha biztositanám önt ennek ellenkezőjéről.

— Mivel tudna biztositani?

— Lekötöm egész évi fizetésemet azon esetre, ha fellépésemből a legcsekélyebb kellemetlenség származnék. Természetesen egy pár esetleges abczugolást leszámitva.

— Nos jól van. Beleegyezem. Kegyed lássa a következményeit, ha kudarczot vall.

— Köszönöm. Bizto itom, hogy erre az utóbbira nem igen lesz alkalom.

— Azt azonban ne feledje, hogy figyelmeztettem vállalata veszélyes voltára.

A primadonna gunyosan mosolyogva hagyta el a szobát.

Nemsokára az egész város tudta a legujabb hirt s készülődött — a megtorlásra. A pénztárt valósággal megrohanták s öt órára minden jegy elkelt. Az igazgató kezdte megbanni engedékenységét. Visszavonulni azonban már nem lehetett. Ebből még nagyobb botrány lett volna.

Pontban hét órakor szokatlan pontossággal huzták föl a vasfüggönyt. A zsufolt házban ötven titkos rendőr lett elhelyezve s a szolgálatot tevő rendőrök számát háromszorosra emelték föl.

Negyed nyolczkor futó tüz gyanánt járta be a kulisszákat, hogy az egyik szolga jelentést tett az igazgatónak, hogy a nézőtérre nagyon sokan vitték be botjaikat.

Az igazgatónak és a szerzőnek gyöngyözött a homloka erre a felfedezésre.

Végre rákerült a sor a primadonnára. Sikkesen, a félelem legkisebb jele nélkül lejtett be a szinpadra s iskolázott hangjával egy gyönyörü dalba kezdett. A kulisszák mögöl lélekzetüket visszafojtva leskelődtek. A közönség ezuttal mozgással fogadta az annyira ünnepelt primadonnát.

Az egyik első emeleti páholyban pedig egy gyászba öltözött leány szivszorongva nézte a közönség magatartását. Nem kivánta, hogy kifütyöljék társnőjét, de azért szerette volna, ha ezuttal nem ünneplik olyan nagyon. Hiszen van annak még más szerepe, amiben visszahódithatja a közönséget. Hadd maradna ez a szerep neki!

A primadonna befejezte a dalt s azután szerepéhez hiven egy bájos tánczba kezdett. Tulajdonképpen a szoknyájának fodrai járták ezt a szélrózsa-tánczot, mert ő folyton egy helyben maradt s a tánez végeztével letérdelt bájos habpongyolájában s fejét kissé daczosan hátravetve várta — a füttyöt.

— — — — — — — — — — —

Az ujságok másnap hasábokat irtak erről a mesébe illő szinházi estről. A művésznő ezen az estén aratta egyik legnagyobb diadalát! . . .

Festék-, lack- és kenczekereskedés.

Csillag Ignácz

Nagyvárad, Kossuth-utcza (Mezey-ház.)

Telephon: 501. Vidéki megbizások pontosan eszközöltetnek.

A közelgő idényre van szerencsém a t. közönség b. figyelmét felhivni saját készitésü Sprit-borostyán lack festékemre, mely tükörfénye és gyors száradása által elismert legjobb, valamint más e szakba vágó czikkek legjobb és legolcsóbb beszerzési helye. 870

Ecsetek és kefék nagy raktára.

»Dőri«-féle müvész- és vázlatfestékek egyedüli raktára.

a jogakadémia, Kath. kör, Casinó épületeire kitüzték a gyászlobogót.

A gyászesetről a család értesitette gróf *Zichy* Gézát, *Beöthy* László főispánt stb., akikkel benső barátság füzte össze az elhunyt derék férfiut.

Halála mély gyászszal sujtotta előkelő rokonságát: a Hoványi-, Bozóky-, Zsögöd-, Szabó-, Pallay-, Sável-családokat.

Tegnap már szebbnél-szebb koszorukat helyeztek a diszes ravatalra, melyen az elhunyt kiváló férfiu kihült hamvai nyugosznak.

A temetés ma, vasárnap délután 4 órakor lesz; a gyászszertartást az elhunyt régi meghitt barátja dr. *Karsch* Lollion derecskei plébános végzi.

*

A végtisztességtételen Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága testületileg vesz részt.

A polgármester a következő felhivást adta ki:

Dr. *Hoványi* Ferencz Nagyvárad városának hosszu időn át volt törvényhatósági tiszti főorvosa, aki a városunk fejlődése történetében korszakot alkotó vizvezetéki mü létrehozása körül hervadhatlan érdemeket szerzett, hosszas betegség után elhalálozott.

Temetése a folyó évi ***szeptember hó 6-án vasárnap délután 4 órakor fog a Kórház-(Hídegser)-utczai gyászháztól*** megtörténni.

Felkérem a város törvényhatósági bizottságának és tiszti karának t. tagjait, hogy a végtisztesség megadása végett a mondott helyen és időben megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1903. évi szeptember hó 5-én.

Rimler Károly,
polgármester.

*

A „Biharmegyei orvos- gyógyszerész- és természettudományi egylet" egykori érdemdus tagjának s utóbb alelnökének, dr. Hoványi Ferenczne k elhunyta alkalmából ma délután fél 6 órakor választmányi ülést tartott, a melyben a végtisztességtételen való részvétel módozatait állapitották meg s afelett határoztak, mily módon adjon az egyletkegyeletének kifejezést.

A választmányi ülésen az elnöklő dr. Berkovits Miklóson kivül résztvettek: dr. Kornstein Lajos, dr. Baróthy Akos, dr. Fráter Imre, dr. Edelmann Menyhért, dr. Mayer László és dr. Rácz Odön.

A választmányi ülés egyhangulag elhatározta, hogy *a*) a város közegészségügye körül is elévülhetetlen érdemeket szerzett elhunyt kartárs temetésen (f. hó 6-án délután négy órakor; gyülekezési hely Korona-gyógyszertár, Uri-utcza) testületileg vesz részt, *b*) az elhunyt emlékére koszoru megváltás czimén a városi gyermekkórház javára (a kórházból kibocsátott beteg gyermekek felruházására) nagyobb összeget adományoz; *c*) a temetésen dr. Baróthy Akos búcsuztató beszédet tart, *d*) az elhunyt érdemeit jegyzőkönyvében örökiti meg s részvétének az elhunyt családjához juttatott jegyzőkönyvi kivonatban is kifejezést ad s *e*) habár az elhunyt megbetegedésekor a köztevékenység teréről visszalépve, az egylet tagjai sorából is kilépett, tekintettel arra, hogy az egyletnek addig, évtizedeken át igen tevékeny, buzgó tagja, később alelnöke volt, tekintve, hogy városunk közegészségügye körül is igennagy érdemei voltak, elhatározta, hogy érdemeit, amint azt csak elhunyt tagok ál szokásos, a legközelebbi évi közgyülésen emlékbeszédben fogja méltatni s annak megirására hivatalbeli utódját, dr. Baróthy Akos városi főorvost kérték fel.

*

A családi gyászjelentés a következő:

A gyászoló Hoványi-, Bozóky- és Zsögöd-Grosschmid családok szomorodott szivvel tudatják, hogy kőröstarjáni *Hoványi* Ferencz dr., Nagyvárad város nyug. tiszti főorvosa, a váradi lat. szert. egyházmegye szentszéki orvosa, a kir. kath. jogakadémián a törvényszéki orvostannak tanára, életének 53-ik évében, hosszu, de keresztényi békettüréssel viselt szenvedés után s az utolsó szentségekkel többször ellátottan, a jövő feltámadás biztos reményében folyó évi szeptember hó 4-ik napján, éjjeli háromnegyed 11 órakor az Urban meghalt. A boldogult földi részeit f. hó 6-ik napján fogjuk a kórház-utczai háznál d. u. 4 órakor leendő beszentelés után a várad-olaszi-i római kath. sirkertben nyugalomra helyezni. Az engesztelő szent mise-áldozat szeptember hó 7-ik napján, reggel 7 órakor a Szent László-menedékház kápolnájában fog bemutattatni. Az összes rokonokat, barátokat és ismerősöket keresztényi szeretettel kérjük, hogy imádkozzanak érette. Nagyvárad, 1903 szeptember hó 5-én. A lélek él: találkozunk! Boldogok, kik az Urban halnak meg! A. ő. v. f. n.!

UJDONSAGOK.

—

Őszi álom . . .

Öreg akáczfának ablakomra hajló
Lombhullató ága!
Édes suttogással ringasd át a lelkem
Almok országába!
Ringasd el a lelkem, ringasd el a szivem
Jó öreg akáczfa,
Hogy semmit ne tudjon, semmit ne érezzen,
Csak a multat járja!

Kezdenek kiválni a multnak ködéből
Rózsaszinü képek . . .
Te vagy a kezdete és Te vagy a vége
Mindenik mesének;
Látom: szemeidet szenvedélyben égve
Amint felém néznek . . .
Nincsen ennyi bája, nincsen ennyi büve
Más ember szemének!

És elém rajzolja az öreg akáczfa
Csókra szomjas ajkad,
Amint vágytól égve ajkamra, hajamra
Egő csókod adtad!
Aztán ugy tünsz elém, a mint derekamra
Két karodat fontad,
S reszkető karoddal kebeledre zárva
Szerelmed susogtad!

Ezer képben látlak én szép Mindenségem
Ezerben csodállak!
S tündérálmok szárnyán, ha elmereng lelkem
Karjaimba zárlak!
S ha ölelve tartlak egyetlen szerelmem
Csókolva imádlak!
S csókos ajakammal elnevezlek éltem
Boldogitójának!

Öreg akáczfának ablakomra hajló
Lombhullató ága!
Edes suttogással átringattad lelkem
Álmok országába!
Elringattad lelkem, elringattad szivem
Jó öreg akáczfa!
Aldjon meg az Isten én gyönyörüségem —
Emlékim dajkája!!

Szombathy Margit.

—

A virilisek névjegyzéke.

Erdekes kérdést vetett fel dr. *Sarkadi* Lajos törvényhatósági bizottsági tag az alábbi beadványnyal. Nem kevesebbről van szó, mint hogy szerinte a belügyminiszter törvénytelen rendeletet adott ki s ennek végrehajtását a polgármester törvénytelenül foganatositotta.

Sulyos vád, a melyet Sarkadi Lajos arra alapit, hogy a törvény szerint az *ez évi* legtöbb adófizető polgárokból kell a viriliseket kiszemelni s mégis ennek ellenére mindig az *előző évi* adókimutatást veszik alapul a viriliseknek névsorának összeállitásánál.

A törvényhatósági bizottság jogkörét pedig megsértette a belügyminiszternek a fent emlitett eljárást elrendelő 76061/903. sz. rendelete, a melyet előzetesen a közgyülésnek kellett volna tárgyalnia. Ennek ellenére a polgármester a miniszteri rendeletet az igazoló választmánynak adta ki, mely aztán a további végrehajtás iránt intézkedett s ezzel a törvényhatóság jogkörébe avatkozott.

Sarkadi ezek alapján a következőket inditványozza:

Tekintettel a belügyminiszter 76061/903. sz. rendeletének törvénytelen és a haza alkotmányába ütköző voltára,

mondja ki határozatilag a Tek. törvényhatósági bizottság

1. hogy helyteleniti a polgármester és a főjegyző eljárását, melylyel az emlitett belügyminiszteri rendelet végrehajtását a törvényhatóság intézkedésének bevárása nélkül a törvény világos intézkedése ellenére megkezdte, és eddig ezen ügyben tett eljárásukat megsemmisiti.

2. A hivatolt törvénytelen miniszteri rendelet végrehajtását megtagadja és annak visszavétele miatt felir a kormányhoz, valamint a magyar országgyülés képviselőházához és hasonló eljárásra a társtörvényhatóságokat felkéri.

Az inditványra legközelebb még visszatérünk.

———

Nagyvárad-Püspökfürdő-Félixfürdő.

	Személyvonat						
Nagyvárad áll.	7.33	9.50	—.—	—.—	4.44	—.—	8.58
Nagyvárad-Vásártér ind.	7.20	9.31	11.42	2.08	4.37	6.28	8.54
V.-Velencze »	7.34	9.47	11.58	2.24	4.53	6.44	9.10
Rontó »	8.02	10.14	—.—	2.93	5.09	7.11	9.29
Püspökfürdő »	8.07	10.19	—.—	2.44	5.14	7.14	9.30
Félixfürdő »	8.24	10.37	—.—	2.58	5.31	7.18	9.54

Félixfürdő-Püspökfürdő-Nagyvárad.

	Személyvonat						
Félixfürdő ind.	8.30	10.42	—.—	3.—	5.34	7.20	9.53
Rontó »	8.37	10.49	—.—	3.05	5.41	7.25	10.00
Püsp. fürdő ind.	8.48	11.00	—.	3.11	5.51	7.31	—.—
V. Velencze »	9.04	11.16	12.00	3.27	6.08	7.47	10.13
Nagyvárad-Vásártér érk.	9.22	11.34	12.16	3.45	6.24	8.05	10.30
N.-várad áll. érk.	—.—	11.27	—.—	—.—	6.18	—.—	10.34

Az indulási és érkezési adatok közép-európai időre vonatkoznak. Az esteli 6 órától reggeli 5.59 perczig terjedő idő fekete számokkal van jelölve.

———

TAJÉKOZTATO.

Szept. 5. A városi pénzügyi szakbizottság ülése.
Szept. 10. Városi közgyülés.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—6 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

—

* **Őrangyalok vasárnapja.** Szeptember hó első vasárnapját a katholikus egyház az őrangyalok tiszteletére szenteli. Az emlitett ünnep ma van s ez alkalomból a templomokban a szokott órákban ünnepi szent misét fognak tartani.

* **Felhivás kereskedelmi és iparkamarai illeték befizetésére.** Felhivatnak Nagyvárad város azon érdekelt polgárai, akik ugy a mult évi, valamint a folyó évi kereskedelmi és iparkamarai illeték tartozásaikat még ez ideig be nem fizették, hogy azt 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett a városi adóhivatal pénztárába fizessék be. A számfejtés és adóbárczák kiszolgáltatása ezen hivatal baloldali I. számu szobájában eszközöltetik. Városi adóhivatal. 1903 szeptember hó 4-én. *Lukács* Odön, adóügyi tanácsos.

* **Uj lelkész a hadapródiskolában.** Tudvalevő, hogy a nagyváradi honvéd hadapródiskola tanári karában ujabban több változás állott be. Többek közt az intézet lelkésze, *Aranyossy* József egyházi tanár a soproni katonai főreáliskolához helyeztetett át s helyét *Kozáry* Gynla pécsi honvéd hadapródiskolai egyházi tanár foglalta el. Aranyossy elhelyezé-

sét mélyen fájlalja az intézet, mert vele az iskola tanárainak egyik kiváló, rokonszenves, közbecsülésnek örvendő kartársa, a növendékeknek nemes szivü, hazafias s hitbuzgó lelkiatyja távozott el. Aranyossy utódja, *Kozáry* Gyula kiváló filozofiai iró és egyházi szónok, már megérkezett állomáshelyére s elfoglalta uj állását. Az uj egyházi tanár kiváló tulajdonságaival hamar meg fogja nyerni kartársai rokonszenvét és növendékei ragaszkodását.

* **A tüzfészek ellen.** A vámház-utczai lakosok, többnyire háztulajdonosok tegnap kérvényt adtak be a tanácshoz, melyben utalva a Schenker-féle vámház-utczai telken felhalmozott rozoga faalkotmányokban a napokban pusztitott tüzre, kérik a még megmaradt faépületeknek hivatalból leendő eltávolitását. A tanács a kérvény felett legközelebbi ülésén fog határozni.

* **A Pallay-család gyásza.** A fájdalmas csapás, melylyel a kifürkészhetetlen isteni Gondviselés a közbecsülésben álló kiváló ügyvéd *Pallay* Lajost és családját nagyreményekre jogositó fia, dr. *Pallay* József mezőkeresztesi tb. szolgabiró élete legszebb idején történt elhunytával sujtotta, mély, osztatlan részvétet keltett az egész városban. A gyászbaborult családnál a tegnapi nap folyamán egymást érték a részvétlátogatók, kik igyekeznek a fájdalomtól megtört apát anyát s testvéreket vigasztalni. A koporsót elboritják a szebbnél-szebb koszoruk, melyek folyton érkeznek a ravatalra. Az elhunyt ifju temetése ma délelőtt 11 órakor lesz a szülők Szaniszló-utczai házából. A végtisztességen testületileg jelenik meg a megyei tisztikar, mely szintén hatalmas koszorut helyeztetett a volt kartárs ravatalára. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Pallay Lajos és neje Szabó Fanny mint szülők, ugy gyermekei: Pallay Béla és Erzsébet a maguk és nagyszámu rokonság nevében fájdalomtelt szivvel jelentik felejthetetlen fiuk, illetve testvérük Dr. *Pallay* József, a mezőkeresztesi járás t. szolgabirája f. hó 4-én délután, hoszas szenvedés s a halotti szentségek ájtatos felvétele után, életének 24-ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemeit folyó hó 6-án d. e. 11 órakor fogjuk a r. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a várad-olaszi-i sirkertben örök nyugalomra tenni. Nagyváradon 1903 szeptember hó 4. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Fegyverszünet a királygyakorlaton.** Add meg a királynak, a mi a királyé, Istennek, a mi az Istené. E szép jeligének hódolnak a Temes-Ujfalu környékén királygyakorlatot tartó katonáink is. Tegnap még csattogtak a kardok, ropogtak a fegyverek, ma pedig az Ur napja van, vasárnap, tehát ünnepelnek ők is. Ma vasárnap délelőtt mint ünnepnap szokás, fényes katonai parádé lesz a hadvezetőség székhelyén, Temes-Ujfalun. Diszben fog kivonulni az odavezényelt legénység az udvari mise alkalmával, melyen *Ferencz Ferdinánd* trónörökös fényes kiséretével vesz részt. A mise gróf *Zselénsky* Róbert kegyuraság alatt levő plébániai templomban lesz. A még 1770-ben épült szerény templom ez alkalomra teljesen ujjáalakittatott; a bőkezü gróf ugyanis a templomot gyönyörüen renováltatta, tornyát átépittette, belsejét ujjá festtette és az egészet szépen körülparkiroztatta. Ennek a templomnak a Habsburg-családot közvetlenül érintő nevezetessége is van: a sirboltjában van eltemetve *Mária Ferdinanda* főherczegnő. Midőn II. Lipót király leanya, Mária Ferdinanda főherczegnő, Ferencz király testvére, 1809-ben a francziák elől menekült, ebben a kastélyban talált menedéket. Augusztus 17-én érkezett a főherczegnő Lovász Zsigmondhoz, Zselénsky grófnak, a mostani tulajdonosnak anyai ágon nagyatyjához és október első napjaiban temették el a szerény falusi templom egyszerü sirboltjába. Ferencz Ferdinánd trónörökös koszorut fog helyezni a főherczegnő sirkövére. Az udvari misét *Dessewffy* Sándor csanádi püspök helyett — akit gyöngélkedése folytán maga a király mentett fel a szolgálat alól — *Hold* Adám ujfalusi plebános fogja szolgáltatni. A trónörökös kiséretében részt vesz a misén az egész vezérikar, a csapatok parancsnokai s gróf Zselénszky Róbert és családja. Délben a custozzai sátorban udvari ebéd lesz, melyre katonai és polgári előkelőségek hivatalosak. A gyakorlatokon résztvevő legénységnek egész nap pihenője lesz, de a tábort senkinek elhagyni nem szabad. Délben ünnepi menázsit kapnak, pecsenyét is és bort.

* **A »Nagyváradi Ujság« megszünt.** A *Helyfi* László kiadásában és *Papp* János szerkesztésében megjelenő Nagyváradi Ujság, amint a lap tegnap délutáni kiadásából kitünik, megszünt a második évfolyam 229-ik számával. A kiadót, amint az olvasókhoz intézett búcsuszóból kitünik, több okok inditották arra, hogy a lap további kiadásától elálljon. A rikkancsoknak igy már nem lesz okuk versenyezni egymással, a konkurrenczia megszünt.

* **A Kath. Legényegylet házias estélye** ma fog lezajlani a kör. uj, diszes helyiségeiben. A vigalmi bizottság mindent elkövet, hogy az est minél kellemesebb emléket hagyjon hátra a résztvevőknél s a hogy az előjelekből következtetni lehet, az est ugy hajnaltájt fog véget érni. Nemcsak a kör tagjai vesznek ez estélyen részt, hanem Nagyvárad társadalmának minden rétege képviselve szokott lenni s bájos fiatal leánykák, jó kedvü iparos ifjak közt előkelőségeink közül is számosan szivesen töltenek néhány kedélyes órát. A programm következőleg állapittatott meg:

1. *Endrődi*: A czelli bucsu. Szavalja *Papp* Ferencz.
2. *Dóczi* József: Mandulafa, mandulafa ... Énekli *Karkusz* Sándor.
3. *Gabányi*: Desperat ur. Szavalja: *Kendrella* János.
4. Kuplék. Előadja *Bujdosó* Sándor.
5. A tót táncmester. Előadja K. *Kürti* Lajos.

E programmot ünnepélyes tagfelvétel előzi meg.

Külön meghivókat erre az alkalomra az egylet nem bocsát ki, de szivesen lát mindenkit, aki az egylet iránt érdeklődik. Belépti dij: személyenkint 50 fillér, családjegy 1 korona. Ilyen házi estélyt az egylet minden hónapban fog rendezni.

* **A peczeszőlősi tüz.** Tegnapi számunkban megirtuk, hogy a szomszédos Pecze-Szőlős határában a község gazdái szérüjén összerakott szalmakazlak egyike meggyuladt s a tüz elharapódzván, majdnem az összes kazlak a tüz martalékává lettek. Mint most tudósitónk jelenti, a kár mintegy ezerkétszáz korona, s a tüz gyujtogatásból eredt.

* **Megczáfolt katonai lázadás.** A közös hadügyminiszterium azon rendelete, amelyben tudtára adja a most októberben már szabadságra készülő öreg bakáknak, hogy január elsejéig benn tartják őket, tudvalevőleg nagy elkeseredést szült a legénység körében országszerte. Több lap kapva kapott az alkalmon és ez elkeseredett hangulattal kapcsolatban oly hireket terjesztett, hogy az elégületlen katonák titkos üléseket tartottak ez ügyben. Természetesen illetékes helyről nyomban megczáfolták a hireket. Azonban egyik reggeli lap már a következő rémes esetet koholta: A Vörös-vár felé vezető uton két magyar ezred a 44. és 52. ezred legénysége brigád-gyakorlat közben nyiltan kifejezést adott elégedetlenségének. Ugyanis a gyakorlat alatt éles töltéssel lőttek a brigadérosra. Az ezred legénységének egy része pedig eldobta a fegyverét és kiáltott: — Nem szolgálunk tovább október 1-nél. A kijelentés általános meglepetést keltett a tisztikarban. A zavar közben a dandár parancsnoka a brigádban gyakorlatozó bosnyák zászlóalj elé lovagolt s azt a renitens ezreddel szembe állittatta s tüzet vezényelt. Két 52-es baka az éles golyóktól találva halva esett össze.

Erre vonatkozólag illetékes katonai oldalról a *Magyar Távirati Irodát* felhatalmazták annak kijelentésére, hogy egy lapnak az a jelentése, mely a 44. gyalogezred egyik alosztályának renitenciájáról szól, az összes ott jelentett részletekkel együtt teljesen valótlan és merő koholmányon alapul.

* **Két kis szórakozott.** Városunk egyik, néha-néha kissé szórakozott ügyvédjelöltje, a mint a napokban egyik d. u. belenézett a határidő-naplóba, szeretett volna sóbálványnyá változni. Minthogy azonban ez nem sikerült, megsimitotta izzadó magas homlokát s szomorodott szivvel állitott be a princzipálisához.

— Ügyvéd ur, bakot lőttem.

— Hogy-hogy ?

— Délelőtt elfelejtettem egy tárgyaláson megjelenni s biztosan ugy elverték rajtunk a port, mint annak a rendje.

A princzipálisnak leesett a czvikkere és az álla ijedtében. Ilyen fontos ügyről, egy budapesti előkelő ügyvéd megbizásáról van szó, a melyre különös gondot kellett volna forditani — no hiszen, czifra mulatság lesz ebből!

— Szaladjon hamar az ellenfél ügyvédjéhez s próbálja kapaczitálni, hátha beleegyezik valami igazolásba.

Ifju ügyvédjelöltünk soha még olyan szaporán a lábát nem szedegette, mint most. Még azt is elfelejtette, hogy ma képes levelező lapot kell küldenie egy ismerős hölgy nevenapjára. Csak a nagy blamage lebegett szeme előtt s Bánk bánnal felsóhajtott:

— Nincs a teremtésben szórakozott, csak én!

Az ellenfél ügyvédjét ugy találta, hogy az égnek meredt haját tépve szaladgált fel s alá a szobájában.

— Ilyen szórakozottság! Hallatlan!

— (No, ide jókor jöttem.) gondolta az ügyvédjelölt s azzal elkezdte fölötte szerény hangon előterjeszteni alázatos kérését, mert hiszen a mulasztást csak egy kis szórakozottság okozta. Az ügyvéd ur hajszálai egyszerre lefelé meredtek s érzékenyen szivére ölelte leendő kollégáját, ki persze csak nagyot nézett erre a dologra.

— ?

— Kedves kollégám (az ügyvédek mindig kollégának hivják az ügyvédjelöltet, ha az *is* bakot lő), ön az én megmentőm. Azon a tárgyaláson én sem jelentem meg . . . én is elfelejtettem!

* **Ismét tüz.** Már hoszabb idő óta nem adott a melegebb időszak annyi dolgot a tüzoltóknak, mint az idén. Különösen ezen a héten nem mult el nap, hogy föl ne ütötte volna fejét a vörös kakas. Tegnap a Nagy-Telekiutcza végén levő Simon-féle szállóhelyen lett egy istálló a tüz martalékává. Déli egy óratájt verte fel a város közönségét a félrevert harangok kongása. Az emberek csakhamar sürü rajokban indultak a Teleky-utcza felé, a felszálló füst irányába. A leégett istálló *Oláh* Ferencz hentes tulajdonát képezi, s a tüz az istállónak Gyenge József szekeres által bérelt baloldali részében keletkezett eddig ismeretlen okból. A már régi zsindelylyel s részint deszkával fedett épület csakhamar teljesen lángbaborult. Szerencsére a szomszédságban levő huszárlaktanyából husz huszár szaladt a tüz színhelyére *Stefán* József őrmester vezetése alatt, ők derekasan vették ki részüket addig is az oltási munkából, mig végre a tüz-

oltók megjelentek. Az épület teljesen leégett a benne felhalmozott szalmával s szénával együtt. A kár körülbelől 2000 korona, mely azonban, minthogy az épület biztositva volt, megtérül.

* **Halálozás.** *Zakar* Mihály ácsmester leánya *Róza* 23 éves korában meghalt. Temetése ma vasárnap délután 4 órakor lesz a Damjanich-utczai 19. számu házból.

* **Akasztás akadályokkal.** Mainzból táviratozzák: Detroit rablógyilkost ma reggel fél hét órakor végezte ki a hóhér. Az akasztást kinos inczidens zavarta meg. Mikor az elitéltet a bitófa alá állitották, ez jajveszékelve kiáltozott: »Oh Isten, nézz le és kegyelmezz szegény lelkemnek.« Ebben a pillanatban megragadták a pribékek, a hóhér a nyaka köré csavarta a kötelet, azonban olyan ügyetlenül, hogy az nem szoritotta eléggé a gége csontot, a fulladás nem következhetett be, s igy a hóhér kénytelen volt ujra kezdeni halálos munkáját. Másodszor nagyobb elővigyázattal látott hozzá és az elitélt néhány percz mulva kiszenvedett.

* **Találtak** két dajkakönyvet, egy munkás betegsegélyző pénztári tagkönyvet, öt darab első magyar biztositó társaság czégjelzésü bevallási ivet és egy Szetmiklósi Péter névre szóló 1900. évi adókönyvet. Mindezeket igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség 4-ik szobájában Mendelényi Béla fogalmazónál.

x **Egy nagy áruház szenzácziója.** Kellemes meglepetés készül a vevő közönségnek, mely nemcsak helyben, hanem az egész országban szenzácziót fog kelteni. A kedvezmény oly nagy arányu, hogy a vevő közönséget ezen alkalom kihasználására jó előre felhivjuk. E nagyszabásu terv keresztülvitelét *Czillér* Imre nagy áruháza Fő-utczán fogja eszközölni. Az erre vonatkozó felhivás szept. hó 8-án fog e lapban megjelenni.

x Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe *Wallerstein Fülöp Fiai* lapunk mai számában megjelent hirdetését.

x Felhivjuk olvasóink becses figyelmét **Kecskeméty István** (Lukács György-utcza sarok), jóhirnévnek örvendő vendéglőjére, mely jó konyhájáért, és tisztán kezelt italaiért és előzékeny, pontos kiszolgálásáért minden tekintetben elismerést érdemel.

x Olvasóink figyelmébe ajánljuk *Reisz* és *Porjesz* butorkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetését. 296.

x Felhivjuk olvasóink figyelmét *Andriska Jenő* uri és női divatkereskedő czég lapunk mai számában közölt hirdetésére.

x **A szász cseh Svájcz**, ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelithető, mert az Aussigban megtartandó iparkiállitás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérséklessel — fognak indittatni. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hirnevét. A *Schicht-féle szappan- és gyertyagyár* nemcsak az ó-, de az ujvilágban is tért hóditott gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht szappant*? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a cseh-szász Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni.

x **Felhivjuk** t. olvasóink figyelmét *Szabó* és *Hajnal* jóhirü füszerkereskedő czég lapunk mai számában levő hirdetésére. 117

x A n. é. közönség szives figyelmébe ajánljuk **Fülöp István** jó hirnévnek örvendő vendéglőjét és szallodáját, ugyszintén a mai kor igényei szerint átalakitott kerthelyiségét, mely az indóház mellett van. Jó és izletes ételeiért, tisztán kezelt boraiért, ugyszintén pontos és előzékeny kiszolgálásáért minden oldalról elismerést érdemelt ki. Továbbá különös gondot fordit szállodájára, melynek szobáit egészen ujonnan restauráltatta, a szobaárakat pedig tetemesen leszállitotta, hogy ez által is tanubizonyságot adjon üzletének szolidságáról. Kerthelyiségében naponta egy jól szervezett czigánybanda szóratkoztatja a m. t. vendégeket. 134.

x **Ujdonság.** Valóban nem mulaszthatjuk el a közelgő iskolai évre ugy a leánykák, mint fiuk részére szükséges fehérneműek és szines ruhák beszerzésére *Háasz Manó* czéget ajánlani, hol minden czikkből bámulatos nagy raktár van s *a czég olcsó és szolid árai pedig mindenki előtt elösmertek.* 241

x Felhivjuk t. olvasóink figyelmét **Oppenheim F Vilmos** kosáráru kereskedésének lapunk mai számában közölt hirdetésére.

Igazságszolgáltatás.

A rengeteg lakói.

Két szálas legény, a sziklás rengeteg lakói, szabadban nőtt marczona szénégetők.

Ilyen két ember *Ruszkás* Flore és *Onyucza* Juon. Tegnap a törvényszék előtt állottak. Onyucza Juon a panaszos, pedig az ő szenvedelme juttatta ide a másikat: Ruszkás Florét.

Egy fakó, vézna leányért történt az igénytelen, csendes végü kis tragédia.

Itt ül a leány is a tárgyaló teremben, jellegtelen arczu, fakó teremtés, mégis szenvedélyeket kavart fel.

Ruszkás Katicza huga Florának. Ő volt az egyetlen leány ott benn a tasádfői rengetegben, ahol Onyucza Juon szitotta a lángot a hamvadó óriás hasábok alatt. Ott éltek egymás mellett, megszokva, mitsem törődve egymással.

Egy este aztán mégis fellobbant a vágy a durva Onyucza Juonban s a fakó kis lány után vetette magát. Lecsalta a szakadékba. A gyanutlan Katicza ment és csak akkor vette észre veszedelmét, mikor az a két fekete durva kar átfogta, erőszakos, féktelen indulattal.

Ruszkás Flore hamarabb sejtette ezt. Látta a Juon lobogó tekintetén, hogy mire készül, mikor kicsalta a lányt. Utánok osont a szomszéd ösvényen és várta, leste, mire vetemedik a fekete, marczona ember. Amikor aztán megbizonyosodott a szándékáról, eléje ugrott s baltával sujtott felé. A balta csak bőrét horzsolta a meglepett Juonnak, aki megalázkodva, gyáván sompolygott a bokrok közé . . . Bosszut forralt, de aztán mégis csak meggondolta s elment feljelenteni Ruszkás Florét.

Ruszkás tegnap beismerte a törvényszék előtt, hogy ő ütötte azt a sebet, mely 8 nap alatt gyógyult Juon karján. A törvényszék birái ezért 14 napi fogházra itélték.

NYILTTÉR.

Országh Sándor
zongoragyára
R.-Palota. (Budapest mellett).
Alapittatott 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal *javitásokat* a legjutányosabb árak mellett.

Kisebb orgonák raktáron!

112 **Árjegyzéket kivánatra küldök.**

Táncmulatság!

Van szerencsém igen tisztelt vendégeimet és jó barátaimat ez uton értesiteni, hogy

1903. szeptember hó 6-án, azaz vasárnap s az ezt követő vasárnapokon

házias táncmulatságot

rendezek, **belépti-dij nélkül**.

Izletes ételekről és **tisztán kezelt italokról,** valamint **mérsékelt árak** és pontos kiszolgálásról gondoskodva van.

A zenét *Puj Sándor* zenekara szolgáltatja.

Számos látogatást kérve, maradtam

402. kiváló tisztelettel

Kecskeméty István,
vendéglős.
Lukács György-utcza.

TANKÖNYVEK,

melyek a

Főgymnasium . . . . . .
Áll. főreál . . . . . .
Felső kereskedelmi . . . .
Orsolya-zárda . . . . . .
Községi polgári . . . . . .

valamint **iskolákban**

az összes elemi

használtatnak,

uj és ódon állapotban, eredeti bolti illetve *fél áron* kaphatók

Csathó Gábor és Társa

könyv- és papirkereskedésében
(Nagyvárad város összes községi iskoláinak szerződéses szállitói)

Nagyváradon, Fő-utcza 3-ik szám.
(régi »Bazár«-épület) 388

Iskolatáskák, könyvszijak, rajzeszközök, rajztáblák, rajzvonalzók, zsebtintatartók s egyszóval minden kigondolható *iskolai, rajz- és festőszerek elismert legjobb bevásárlási forrása.*

Az összes nagyváradi tanitézetek tankönyvjegyzékei dijmentesen kaphatók.

Szülők figyelmébe!

Az őszi évadra ujonnan érkezett

fiu fehérnemüek,
kalapok, nyakkendők,
czipők, harisnyák,
zsebkendők,

a legjobb minőségben, igen mérsékelt határozott árak mellett kaphatók

LEIPNIK MIHÁLY,
uridivat és diszmüáruházában
Bémer-tér Bazár-bérház.
Telefon 362. 338.

IRODALOM.

—

Az Örökimádás czimü havi folyóirat augusztusi száma gazdag tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a következő czikkek:

X. Pius. — Ima a hegyen. — Falusi Oltáregyletek. — A gyakori szentáldozás. Oszintén gyónjunk! — Nemzeti ünnep után. — Kereszt alatt — Oltáregyesületi ügyek. — Elmélkedés. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek.

E derék folyóirat a Központi Oltáregyesület (Budapest, IX., Rákos-utcza 5.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

Politikai szenzácziók.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, szept. 5.

A mai nap váratlan fordulatokat hozott a már-már megoldottnak vélt válságba.

Fordulatokat, a melyek ujabb bonyodalmakat okoznak s amelyek a helyzet sulyosságáról tesznek bizonyságot.

Nemzeti fejlődésünk forog koczkán. Megértették ezt most már azok is, a kik eddig a legridegebb ellenszenvvel nézték az ellenzék küzdelmét a nemzeti jogok érvényesitéséért.

Ma már maga *Tisza* István is engedményeket sürget és *Lukács* László sem merészkedik a nemzet közös akaratával szembe állani.

A mai nap eseményei meggyőznek arról, hogy még sem igen akad magyar ember, aki vállalkozzék kormányozni nemzeti engedmények nélkül.

Tisza István gróf uj politikája.

Tisza István a mai kihallgatáson, a mint a budapesti levelező irja, tárgyilagosan kifejtette nézetét a helyzetről s kijelentette, hogy nem ért egyet a megoldásra eddig felmerült tervekkel. A könyomatos szerint Tisza István kifejtette a király előtt, miért lehetetlen engedmények nélkül a kibontakozás. Most már az országszerte felizgatott közvélemény engedmények nélkül kielégithetetlen és *nézete szerint csak a helyzet elmérgesedését szülné, ha valaki engedmények nélkül vállalkozna a kormányzásra.*

Tisza politikájának ilyetén való megváltozásának okát a legutóbbi alakulások és megváltozott szituácziókban kell keresnünk; mondják Tisza legbizalmasabb hivei.

Tisza István grófot 10 órakor fogadta a király. Tisza előtt már Héderváry járt a királynál. Tisza egy órahosszat adta elő részletes véleményét a koronának, a melyek a következményekből itélve nem győzték meg a királyt az engedmények elkerülhetlen szükségességéről.

Lukács visszalépése.

Országszerte köztudomásu már a Lukács deszignálásáról elterjedt hir, s politikai körökben már biztosra vették Lukács miniszterelnökségét. Már megindultak a kombinácziók és készülődések az uj kabinetre vonatkozólag. Az ellenzék már szervezkedett a legridegebb ellenállásra, s *ime* **Lukács László ma visszalépett.**

Ma 1 órakor fogadta kihallgatáson *Lukács* Lászlót a király s két óra előtt 5 perczczel távozott a királyi palotából.

Lukács hosszu indokolással a korona elé terjesztette, hogy miért nem kivánatos az ő megbizatása, s milyen ujabb bonyodalmakat teremtene az ő vállalkozása. Megokolása részben személyi, részben tárgyi motivumokon alapszik.

O maga, a szabadelvü pártkörben *Héderváry*, *Tisza*, *Andrássy* és *Hieronymi* társaságában visszalépéséről igy nyilatkozott:

— Nem vállaltam el a megbizatást, mert jól tudom, hogy én még mindig vörös posztó vagyok a politikai közvélemény szemében. Még most sem felejtették el nekem az *ischli klauzulát és az egri választást.*

Egyébként más sem tehetne semmit engedmények nélkül. Jöjjön hát más valaki, népszerübb ember, a párt pedig mielőbb körvonalazza szigoruan kivánalmait s ezek mellett szigoruan kitartva támogassa az uj miniszterelnököt.

Ujabb kombinácziók.

A szabadelvüpártban mindinkább közkivánság lesz a pártértekezlet összehivása. Határozott állásfoglalást várnak s általános vélemény, hogy a korona addig nem ad megbizást senkinek, mig a szabadelvüpárt állásfoglalását nem ismeri.

Állitólag a *korona* minden utat hajlandó megpróbálni a kibontakozásra, de az engedmények teljesitéséről hallani sem akar.

Holnap fél 10 órakor ismét kihallgatáson fogadja a király *Hédervárytt*, de az ex-miniszterelnök most már senkit sem ajánl kihallgatásra.

Elterjedt nézet, hogy még Andrássyt és még egyszer Hédervárytt kisérli meg a király engedmények nélkül rábirni a kabinetalakitásra, de ők sem vállalkoznak s ez esetben ismét *Wekerle* léphet előtérbe.

Ezzel szemben Lukácshoz közelállók beszélik, hogy a király inkább hajlandó a legerőszakosabb kormány megbizására, sem hogy az engedmények keresztülviteléhez hozzájáruljon.

TAVIRATOK.

—

Memorandum a katonai követelések ellen.

Prága, szept. 5. A Narodni Listi közli, hogy Windischgrätz Alfréd herczeg, az urakháza tagja a királynak memorandumot adott át, a melyben kifejtette a saját és az urakháza három párticsoportjának véleményét a magyar katonai követelésekről. (M. T. I.)

A Vaskapu áldozatai.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.) A felrobbant Vaskapu áldozatainak számát csak most sikerült megállapitani: összesen 27-en pusztultak el s ezek közül 11 a hajó alkalmazottja. (M. T. I.)

Hetyey püspök temetés.

Pécs, szept. 5. (Saj. tudós. táv.) *Hetyey* Sámuel megboldogult pécsi püspök koporsója ma érkezett meg székhelyére. A vasuti állomáson ugy szólva az egész város közönsége várta jótékony püspöke holttetemét. A beszentelés után a székesegyház kápolnájában helyezték ravatalra a nehéz érczkoporsót.

Pécs, szeptember 5. (Saj. tud. táv.) *Kohl* Medard püspök is megérkezett Budapestről, a ki *Hetyey* püspök temetését fényes segédlettel végzi.

A letartóztatott szerb tisztek.

Zimony, szeptember 5. A letartóztatott szerb tisztek közül huszonketten egy kiáltványon szerepelnek, de minden helyőrség tisztikara adott ki proklamácziót a királygyilkos tisztek ellen s igy nyilvánvaló, hogy az összeesküvők száma igen nagy. A lakosság és a katonai parancsnokságok véres összeütközések bekövetkezésétől félnek, mert a két egymással ellenségesen szembeszálló tisztikarnak a polgárok közt erős pártja van.

Az összeesküvő tisztek szeptember 8-án, a trónörökös születésnapján akarnak nyiltan fellépni s megállapodtak abban is, hogyha a király azonban nem igéri meg a királygyilkosok példás megbüntetését, akkor valamennyien lemondanak rangjukról.

Az összeesküvőket nem lesz nehéz összefogdosni, mert az utczán és kávéházakban kérkedve hirdetik, hogy bosszut esküdtek a királygyilkosok ellen s nem rettennek vissza a következményektől.

Péter király helyzete nagyon kritikus, mert az udvari környezetében tömegesen vannak olyan tisztek, akik részesei az összeesküvésnek.

Különösen nagy a veszedelem Nisben, Kragujeváczban és Negotinban, mert ezekben a helyőrségekben az összeesküvő tisztek együtt szolgálnak a királygyilkos tisztekkel.

A kiáltványban az összeesküvők halált követelnek a királytól a gyilkos tisztek fejére.

Udvari körökben azt beszélik, hogy ebből a veszedelmes bonyodalomból csak valamely külföldi hatalom beavatkozása szabadithatja ki a szerb királyságot.

Ujabb jelentések szerint a letartóztatott tisztek száma nem 38, hanem 47.

Mikor Jankovics tábornoknak, a nisi hadosztály parancsnokának tudtára adták, hogy állásától felmentették, Jankovics megtagadta a parancsnokság átadását.

Sikerült feltartóztatni és elkobozni az összeesküvő tisztek leveleit. Allitólag nagyon kompromittáló adatok derültek ki ily módon olyan tisztekről is, akik látszólag távol állottak az összeesküvéstől.

KÖZGAZDASAG.

—

Válasz a »reflexiókra«.

— A szőlősgazdák kongresszusa. —

Ezen lap augusztus 30-iki számában »Reflexiók a Szőlősgazdák kongresszusára« czim alatt *Karger* Sándor ur foglalkozik az én Nagyváradon tartott beszédemmel és annak némely részét kritikának veti alá. Mint a nyilvánosság embere, barátja vagyok annak, ha az eszmék tisztázása végett minél többen foglalkoznak a felvetett tárgygyal és azért egy egészséges tollharczot az általam elmondottak felett csak örömmel fogadnék, de azt a jelzett »reflexiók« alapján merőben tehetetlennek kell jeleznem. Ugyanis Karger ur részint olyan állitásokkal polemizál, *melyeket egyáltalán nem tettem*, részint olyanokkal, melyeknek *értelme*, *jelentősége egészen más*, mint

a milyent a »reflexiók« irója nekik tulajdonit.

Karger ur szerint én azt állitottam volna, hogy »jelenlegi szőlőmivelési bajaink főleg a filloxera pusztitásból (?!) származnak.« *Erről egész beszédemben egy szót sem szóltam.* Beszédem bevezető szavaiban határozottan kiemeltem, hogy a filloxera kérdés meg van oldva, a filloxera-egyesületnek hivatása megszünt és ma más bajok ellen (részint finánczpolitikai, részint közgazdasági stb.) kell a küzdelmet felvennünk.

A másik kifogása a czikkirónak az, hogy én termésbecslésekkel akarom a közönséget zaklatni. Ez sem áll. Véleményem szerint a *gazdasági tudósitók* (nem augusztusban, hanem szeptember második felében) kötelezendők volnának arra, hogy hozzávetőlegesen jelezzék a földmivelésügyi minisztériumnak, hogy a tavalyinál több vagy kevesebb, illetve ahhoz hasonló szüretre van-e kilátás? Ha erre kötelezteinének, ugy a szüreti kötések, a must eladások idején, a gazda és kereskedővilág nem tapogatóznék a sötétségben, hanem némi fogalommal birna, vajjon indokolt-e a borárak emelkedése vagy esése. Különben mindannyiunk megnyugtatására közzéteszem, hogy a földmivelésügyi miniszter az idén (próbaképen) a szőlészeti felügyelőktől már bekérte a szüreti kilátások adatait.

Az ily adatok értékét az a körülmény, hogy esetleg itt vagy ott, egyik másik gazda szőlőjét még a jég elverheti, egyáltalán nem befolyásolja, mert hisz, mikor országos terméseredményről van szó, egy-két száz sőt néhány ezer hektoliter elpusztulása jelentőséggel nem bir.

Végül azzal vádol a czikkiró ur, hogy én azt állitottam volna, miszerint a vendéglőkben sehol nem lehet tiszta bort kapni.

Ki sem tudom képzelni, hogy beszédemnek melyik passzusát értelmezte igy a nagyváradi értekezletnek egyik hallgatója. Előadásomban ugyan volt szó borhamisitásról és szó volt boruzsorások kezébe került vendéglősökről is, akik bármiféle pancsolt bort kénytelenek átvenni, mert hitelbe kapják a kereskedőktől. Beszédem tenorja azonban *a legmelegebb pártolása volt a vendéglősiparnak*, melyre nekünk termelőknek oly nagy szükségünk van, nem pedig annak ócsárlása.

Ezeket kivántam az igazság érdekében a »reflexiókra« elmondani és felette sajnálom, hogy *Karger* urat beszédemnek csak is oly részletei ragadták meg, melyek abban részint epizód jellegüek voltak, részint *elő sem fordultak*, a többi pedig — a fontos és *tényleg elmondott* részletek — előtte elmosódtak.

Dr. Drucker Jenő,
a M. Sz. O. E.-nek igazgatója.

Értéktőzsde

	Budapest, szept. 4.
Osztrák hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

	Budapest, szept. 4.
Buza októberre	7.36
Buza áprilisra	7.38
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.30
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repcze, aug.	11.90

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. szept. 4-én.

Magyar aranyjáradék 4	119.—
Magyar koronajáradék	89.75
Magyar vasuti köl sön aranyban $4_1/^2$	—.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben $2^1/_2$%	—.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	99.25
Italmérési jog megváltási kötvény	—.—
Horváth szlavonföldtehermentési kötvény	99.25
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	201.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	156.—
Osztrák járadék papirban	99 80
Osztrák járadék papirban	100.10
Osztrák járadék aranyban	120.75
Osztrák korona járadék	100.—
Osztrák államsorsjegyek	153 50
Osztrák magyar bank részvény	15.80
Magyar hitelbankrészvény	711.25
Oszrrák hitelintézet részvény	651 20
Pátisi vista	95.02
29 frankos arany (Napoleon'dor)	19.04
Németbirodalmi márka	117.32
Londoni vista	239.40
20 márkás arany	23.47

Marha ártáblázat 1903. aug. 31-ről. 1 pár I-sö rendü jármos ökör 620—730 kor. 1 pár II-od rendü jármos ökör 510—610 k. 1 pár III-ad rendü jármos ökör 250—500 k. 1 drb fejős tehén 110—280 k. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—300 k. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 130—200 k. 1 drb veres borju 20—52 k. 1 drb fél éves borju 40—76 k. 1 drb egy éves borju 54—90 k. 1 drb két éves borju 76—200 k. 1 drb hizott sertés 100 kgr.-ként 108—114 k. 1 pár fél éves sertés 38——54 k. 1 pár egy éves sertés 66—120 k. 1 pár két éves sertés 130—180 k. 1 drb igás ló 160—200 k. 1 pár ökörbőr 40—50 k. 1 pár tehénbőr 26—34 k. 1 pár borjubör 10—20 k. 1 pár lóbőr 10—20 k.

A szerkesztésért felelős:
Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsától nyert megbizás folytán az alább felsorolt ingatlanok eladása czéljából 1903. évi október hó 5. napján délelőtt 10 órakor a városház nagytermében nyilvános árverést fogok tartani.

Árverés alá kerülnek:

1. Nagyvárad-Ujváros Kossuth-Lajos utczában levő s jelenleg a városi rendőrség elhelyezésére szolgáló 5. sz. beltelkes ház, kikiáltási ára 94500 korona.

2. Nagyvárad-Olaszi Fő-utczában levő s jelenleg a városi adóhivatal elhelyezésére szolgáló 10 sz. beltelkes ház, ezen ingatlan elárverelése kétféleképen fog eszközöltetni, u. m. a) az egész ingatlan 82600 korona kikiáltási ár mellett, — b) a mérnöki hivatal által készitett rajz szerint két telekre osztva telek-részenkint és pedig az I. sz. telek (a Fő utczai kapubejárattól jobbra eső sarok telek) 1036.42 négyszögméter telekterülettel 43600 korona kikiáltási ár mellett, a II. számu telek (fő-utczai kapubejárattól balra eső telek) 1069.04 négyszögméter telekterülettel 39000 korona kikiáltási ár mellett.

3. A Nagyvárad város kezelése alatt levő »Sztaroveszky szegénygyermek kórház alap« tulajdonát képezett Biharmegye Magyar-csékei járásban fekvő s a kotyikleti 26. sz. tkvi betétben foglalt s a kataszteri birtok iv szerint 1119 kat. hold és 107 négyszög ölet tevő földbirtok, melyből 133 hold 1423 négyszög öl szántóföld, 7 hold 460 négyszög öl kert, 95 hold 680 négyszög öl rét, 173 hold 700 négyszög öl legelő, 698 hold 850 négyszög öl erdő, s 10 hold 794 négyszög öl földadó alá nem eső terület az egész ingatlan s tartozékainak (lak és gazdasági épületekkel) kikiáltási ára 76043 korona 68 fillér.

Bánatpénzül a kikiáltási árak 10 % szolgál, mely árverelők által az árverés megkezdése előtt alulirott küldöttségi elnök kezéhez készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le. A 2. tétel alatt megnevezett ingatlant illetőleg azok az árverelők, kik a banatpénzt az egész ingatlanra nézve leteszik, a részleges árverésben való résztvételre is jogositva vannak.

Az árverési feltételek az 1. és 2. tétel alatti ingatlanokra vonatkozó helyszinrajzok, a 3. tétel alatti ingatlanra vonatkozó tkvi kivonat kataszteri birtok iv, becsü jkv. s a jelenlegi bérlővel kötött s fennálló szerződés alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők s ugyanott egyébb felvilágositások is nyerhetők.

Árverelni szóval vagy irásban zárt ajánlat utján lehet, zárt ajánlatok csakis a fent kitett határidőig, a szóbeli árverés megkezdése előtt adhatók be s ezekhez az előirt bánatpénz vagy ennek a városi pénztárba történt letételét igazoló letéti jegy is csatolandó s árverelő zárt ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy az árverési feltételeket, rajzokat stb. ösmeri s azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja, — szóbelileg árverelők az árverés megkezdése előtt a feltételeket ugyanezen körülmény elismerése végett aláirni tartoznak.

Árverelőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyvárad városát csakis az árverés eredménye felett hozandó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

Nagyvárad, 1903 szept. hó 3-án.

Komlóssy József,
404. tanácsnok,
mint az árverelő küldöttség elnöke.

---

812 A

„Nagyváradi hitelbank részvénytársaság"
müködését Kossuth Lajos-utcza 10. sz. a. megkezdte.

Üzletköre:

Betétek kamatozás végetti elfogadása könyvecskékre és folyó számlára, mely előbbi után 5% kamatot fizet, adó levonás nélkül.
Váltók leszámitolása.
Előlegek értékpapirokra és árukészletre.
Jelzálogkölcsön nyujtása házakra és földekre.
Értékpapirok vétele és eladása.
Szelvények és kisorsolt értékpapirok beváltása.
Hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Az Igazgatóság.

Egy koronáért portómentesen küld az orvosszövetség sorsjátékához egy sorsjegyet az

Országos Sajtóiroda,
Budapest Kemény Zsigmond-u. 11.

Huzás már október 10-én.

nyeremény. 1 főnyeremény 40.000 K. Legnagyobb nyeremény legkedvezőbb esetben 50.000 korona.

1 korona 1 sorsjegy. **Szerencse fel!** 1 korona 1 sorsjegy.

Hazai ipar!

Butor

modern lakásberendezések, valamint egyes butordarabok gyári árban

REISZ és PORJESZ
butorgyárosoknál, 29
Nagyvárad, Zöldfa utcza elején

Egy elismerő levél

Wilhelm Ferencz gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállitó urnak Neunkirchenben, Alsó-Ausztria.

Mittersill.

Értesitem Önt, az Ön Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztitó-teája hét személyen, akik csuzbajosok voltak, segitett ugy, hogy most mind egészségesek; egy személy, ezt meg kell jegyeznem, már egy egész éve ágyban feküdt és az én tanácsomra ivott ilyen teát, most pedig megint járhat a dolga után. Az én feleségem is nélkülözhetetlennek tartja a házban ezt a teát. A tea feltalálójának ezerszer köszönetet mondok. Ennek a teának minden házban és családban ott kell lennie.

Tisztelett el:

Kräll György.

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállitónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszertárakban és drogueriákban. 348.

Két 14—15 éves erősen kifejlett és rajzolásban némileg jártas fiu az 403

„Első magyar műdomboritógyár"

Nagyvárad, Nagypiacz-tér

aczélvéső osztálya részére kezdő **fizetéssel tanoncznak** felvétetik.

Németül beszélők előnyben részesülnek.

Mintegy 50.000 különféle zöld ojtás eladó őszi szállitásra, rendelések már most elfogadtatnak. 117

Szabó és Hajnal

füszer-, csemege-, bor- és déligyümölcsüzletében

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,

Nagybani szöllőeladás.

Csemege szöllő **kilója 24 kr.**

Nagyobb vételnél árengedmény.

Görög- és czukordinnyékben nagy választék.

Nagy raktár **sajtnemüek, prágai sódar, szalámiból**. Naponta friss **TEA-VAJ** 1 kilo 1 frt 20 kr.

Világhirü

Előpataki gyógy- és borviz.

Egy liter 10 kr.

Kérjük t. vevőinket napi vagy heti szükségletüket feladni, a mit kihordó kocsinkkal dijtalanul hazaküldünk.

Vidéki rendeléseknél csomagolást nem számitunk s dijtalanul küldjük az itteni állomáshoz.

Számos megrendelést kérve, maradunk

kiváló tisztelettel

SZABO ÉS HAJNAL.

Naponta mindennemü friss gyümölcsök kicsinyben és 5 kilós postakosarakban.

Körösvölgyi saját termésü asztali borok, literje: 30, 36 és 40 kr., adó nélkül 8 krral olcsóbb.

Ujdonság! Megay Foot-Ball bombái a legkitünőbb csokoládés gourmand-csemege 1 darab 15 kr.

Hirdetés.

A Nagyváradi Hitelbank

takarék- és segélyszövetkezet

müködését megkezdette.

Tagok ez évi október 1-ig — **mulasztási illetek fizetése nélkül** — felvétetnek.

A befizetések hétköznapokon *egész napon át*, vasárnap és ünnepnapokon pedig d. e. 9—11 óráig eszközölhetők a «Nagyváradi Hitelbank r. t.» üzleti helyiségében *Kossuth Lajos-utcza* (Sándor Samu-ház.)

359 **Az igazgatóság.**

TELEFON 194. TELEFON 194.

GYŐRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő mühelye,

Nagyvárad, Kert-utcza 1. sz.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy

gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

Kert-utcza 1. szám alá át helyeztem s azt a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

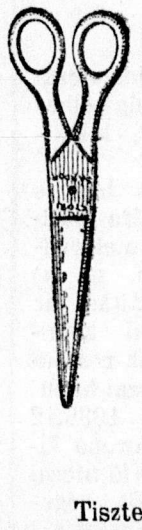

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemü kések tükörfényesre pallérozása valamint késmüves munkák előállitása, a leglelkiismeretesebb kidolgozás és árszámitás tekintetében a legolcsóbban állittatik elő.

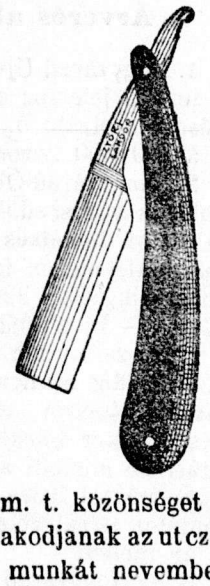

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekükben is, hogy óvakodjanak az utczai házaló köszörüsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbitják.

295 Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

A fürdő- és nyaralási idény alkalmából a t. közönség figyelmét felhivjuk

tüz és betörés mentes letéti pénztárunkra,

melyben külön-külön álló és közvetlenül zárható fiókok állanak előnyös feltételek mellett a bérelni kivánók rendelkezésére.

339 **Nagyváradi Takarékpénztár, részvénytársaság.**

A várad-velenczei volt Weinberger-féle gyárhelyiségben

2 magtár

azonnal bérbevehető.

Értekezhetni lehet a Nagyváradi Takarékpénztárnál. 307

Férjem uram sem ellenzi,

Dávid Gyula, eszéki gyógysz. szépitőszereit használni. Szeplő és más arczfoltok ellen Eszéki pomádéja ára 70 f, K. 1.20, 2.20, makacs arczfoltoknál az erősebb hatásu Pompadour-pasztám köcsögje K. 3 és 5. Arczcenuitó fekete pont alaku miteszszerek egyedüli mulasztója a luvenil, ára K. 1 és 2. Bármelyik szerem használata előtt csakis Detergon különös porszappannal kell mosdani K. 1, 2, 3. Örömet szerzek szinte ifjitó hajfestőmmel az őszülőknek, próbaüveg K. 2, 4 és 8.

ANTEGRIN. Háziállatok óv- és gyógypora. Minden gondolkozás és kérdezősködés nélkül, hogy mi volna jó, csakis Antegrint kell, a mint bágyadtak, mindjárt beadni. Egyszeri adag alig kerül 3 krajczárba, melylyel nagy kárt elháritanak azok, a kik óvszerképen és étvágygerjesztőül hébe-korba adva hizlaláskor is mindig már előre megrendelik, pl dául 100 darab sertés közt a dögöt megszüntetni 10—15—20 kilogramm szükséges. Egy tekercs ára K. 2, mely elég 2 süldő megmentésére. Egy kilogramm ára K. 4. Két és fél kilogrammot tiz sertésre csomagolással K. 10.32 f-ért már bérmentve is küldöm. Öt kilogram 20 K. helyett K. 19; de 10 kilogramm csak K. 34. Kaphatók posta v. vasuton utánvéttel küldve, csakis

Dr. Dávid Viktor.

Törv. védve.

gyógyszerész-tudor, a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja.

Szent István király gyógyszertárában, ESZÉK, alsóváros.

A helybeli és összes iskolákban használatban levő

Tankönyvek

segédkönyvek, továbbá mindenféle *iró- és rajzszerek* a legjobb minőségben és legjutányosabb árban kaphatók

SEBŐ IMRE

könyvnyomda, könyv- és papirkereskedésében Nagyváradon.

Fő-üzlet: **Fő-utcza, Oláry-ház.** Telefon: 276. szám.

Fiók-üzlet: **Nagypiacz-tér Andrényi-palota.** Telefon: 152. szám.

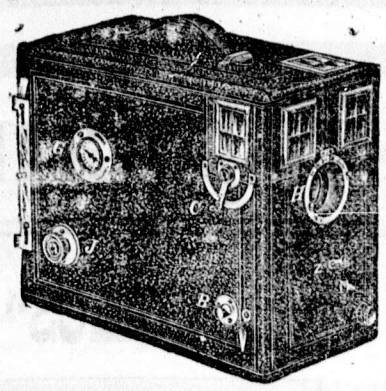

Mindennemü

fényképészeti kellékek és gépek

gyári árban kaphatók

WEINSTOCK FÜLÖPNÉL Nagyváradon,

Szent László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve. **Telefonszám 181.**

Andriska Jenő

RÖVIDÁRU, NŐI- és FÉRFI SZABÓKELLÉKEK és DIVATÁRUK RAKTÁRA

NAGYVÁRAD, Szent László-tér 1. szám.

Keztyü gyári raktár!

1 pár női glacé . . . . —.70, —.85, 1.— frt.
1 pár női szarvasbőr, mosó —.75, 1.10 frt.

Czérna és selyem keztyük, valamint férfi és női svéd, kecskebőr stb. keztyük állandóan nagy választékban.

Keztyük tisztitása páronként 12 kr.

Férfi divatczikkek. == Rövidáruk és szabókellékek.

SZABOTT ÁRAK!

Legelőnyösebben beszerezhetők

orvosi, sebészeti és betegápolási kötszerek,

különféle gummiáruk,

sérvkötők, has- és köldökkötők, jégtömlők, mankó és bothüvelyek, fecskendők, tejszivók stb. 140

Valódi franczia és angol különlegességek raktára!

TELEFON 488. TELEFON 488.

Vászon, fehér és asztal nemüek, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságáért kezességet vállalunk.

Teljes menyasszonyi kelengyék, remek kivitelben 100 frttól 5000 frtig.

Valódi angol és franczia különlegességek, czybelin, schottisch és doubl kelmékben gyönyörü választék — ugyszintén olcsóbb kelmékben is — 120 czentiméter széles, már 35 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és szines ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és szinben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelü diszek, selyem aplicatio — chantülle és valancien csipkék, fekete fehér és ecrü szinekben, — kivételes olcsó árakban.

Férfi és gyermek fehérnemü-k, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jäger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

Egy férfi gallér 10 kr., 1 pár kézelő 20 kr. stb.

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és **matrácz**

készittetés saját felügyeletünk mellett, gyönyörü kivitelekben, továbbá pluss, pique és trico paplanokok.

Fiók-üzlet: Debreczen, Piacz-utcza. **Fő-üzlet:** Nagyvárad, Bémer-tér. **Fiók-üzlet:** Kisvárda, László-tér.

ÉRTESITÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesiteni, hogy a közelgő **őszi** és **téli idényre** raktárunkat nagy menynyiségben a **legujabb** és **legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak tulfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confectio raktárdús választékban,

eredeti modellek.

Salon szőnyegek, futó, velvet tapes ry és spárga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garniturák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecrü szinben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Mindennemü bélés áruk és hozzá valók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kelengyék gyönyörü kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és **brassói pokróczok,** méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.

Kecskeméty István

étterme és sörcsarnoka,
Nagyvárad, Lukács György-utcza sarkán.

Naponta frissen csapolt *márcziusi sör.*
315 **Saját termésü, tisztán kezelt**
HEGYI BOROK.
Társas-ebédek, vacsorák vagy lakomák
étlap szerint vagy megállapitott árak mellett elfogadtatnak.
ABONNENSEK
elfogadtatnak mérsékelt árak mellett.

Egyben van szerencsém a *vidéki utazó közönség* szives figyelmét felhivni, hogy

vendég-szobáimat

ujonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok, ugyszintén

— szállóhely —

olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

SCHICHT-szappan

100

„SZARVAS“ vagy **„KULCS“**

Legjobb, legkiadósabb és ezért a legolcsóbb szappan. Minden káros hatásu vegyitéktől mentes.

Mindenütt kapható.

Vásárlásnál ügyelni kell arra, hogy minden darab szappan **„Schicht“** névvel és a fentebbi védjegygyel legyen ellátva.

Az „Amerikai áruház“
olcsó árakban utólérhetetlen.

A közelgő iskola idényre, *bármely intézet előirása szerint* az összes leány és fiu fehérnemüek, továbbá a *leánykák részére szükséges szines ruhák beszerezhetők.*

Ugyszinte minden rőfös és rövidárukban teljes nagy választék, **divatos szép áruk.**

Tisztelettel:

Telefon-szám: 372.

AMERIKAI ÁRUHÁZ.

NYILATKOZATOK!

A Szt.-Lukácsfürdői Kristály-forrás nagy mélységből fakadó, **állandó összetételü ásványviz** és a chemiai analysis alapján **igen tiszta, calcium- és magnesium-hydrocarbonatos ásványviznek** minősitendő.

Budapest, 1900. április 12-én.

A magyar kir. tudományos egyetem I. chemiai intézete.

A vizsgált Szt. Lukácsfürdői Kristály-forrás ásványvizét bacteriologiai szempontból **kitünőnek** kell minősitenünk.

Budapest, 1899. április hó 5-én.

Budapest székesfőváros bacteriologiai intézete.

Budapest székesfőváros vegyészeti és tápszervizsgáló intézete a Kristály-ásványvizet tiszta, bomlási anyagoktól egészen **mentes** és chemiai szempontból egészségesnek minősitette. **Az Országos Közegészségügyi Tanács** a Kristály-forrást oly ásványviznek minősitette, mely helyes és tisztán való kezelése folytán a külföldön való versenyzésre más ásványvizekkel hivatott.

Ő cs. és apost. kir. Felsége főudvarmesteri hivatalától. Az alulirott cs. és kir. Udvari gazdasági hivatal ezennel igazolja, hogy a «Kristály» Szt.-Lukácsfürdői hegyiforrás **igen kellemes izü és üditő** italnak találtatott.

Bécs, 1901. augusztus 23-án.

A cs. és kir. udvari gazdasági hivatal:
Franz von Worlitzky,
cs. és kir. udvari gazdasági igazgató.

A m. kir. belügyminiszter 68 327/IV. sz. a. engedélyezte, hogy a Kristály-forrás **«szénsavval telitett forrás ásványviz»** elnevezés alatt forgalomba hozassék.

Minden egyes üveg, a külföldön is, a magyar czimerrel van ellátva.

A magyar kir. miniszterelnök 1903. május 13-iki 2031. sz. határozata folytán viselésre engedélyezett magyar állami czimer.

Minden egyes üveg, a külföldön is, a magyar czimerrel van ellátva.

Ajánlják: Prof. Dr. Korányi Frigyes, főrendiházi tag, az Országos igazságügyi tanács elnöke; Prof. Dr. Kétly Károly, a Magyar Orvosszövetség elnöke; Prof. Dr. C. Malbran, a Közegészségügyi tanács elnöke Buenos-Airesben; Comm. Prof. Dr. Giuseppe Lapponi, XIII. Leo pápa ő Szentségének orvosa Rómában és **ezernél több belföldi és külföldi kiváló gyakorló-orvos, tanár és vegyész.** — Dr. Riegler Gusztáv, a kolozsvári egyetem egészségtan tanára, az 1902. évi XII. magyar balneologiai kongresszuson, a forgalomban lévő különféle ásványvizeknek bacteriologiai szempontból történt vizsgálatáról tartott előadásában a legtisztábbnak a Szt.-Lukácsfürdői **Kristály-forrás ásványvizét** jelentette ki.

398

Szt.-Lukácsfürdő Kútvállalat Budán.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.